Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 212 (962) ♦ Субота, 5 листопада 1994 року ♦ Ціна договірна

"Що можеш ти, розгублене дитя, Зробити для вселюдського прогресу?"

Все, що ми робимо в цьому житті, так чи інакше належить майбутньому, по[...]інням прийдешнім. І жовтень 17-го, і травень 45-го, гігантським кроком до якого було визволення Києва від фашистських окупантів 6 листопада 1944 року... І багато що інше.

Мабуть, кожному з нас, й убіленому сивиною старику, чий бувалий у бувальцях китель прикрашений орденами чи то скромними «колодочками» й ось цьому безтурботному хлопчакові біля пам'ятника Слави, доводилось чути: «Може, хоч ви поживете...»

У словах цих — надія, що вмирає, як відомо, останньою, в них же — гіркота власного буття. А ще стомлена віра в те, що труд був недаремний.

Адже й революцію вершили із святою вірою у світле майбутнє, і війну пройшли з нею ж... Віра рухає нами.

У що віримо тепер?

(Закінчення на 9-й стор.).

Офіційно

З певним оптимізмом охарактеризував подальший розвиток подій у Криму Голова Верховної Ради України Олександр Мороз під час зустрічі з Верховним комісаром НБСЄ у справах національних меншин Максом ван дер Стулом.

Він висловив надію на те, що кримський парламент найближчим часом приведе Конституцію Криму у відповідність з Конституцією України, оскільки зволікання з цим питанням може лише ускладнити його подальше вирішення.

Макс ван дер Стул висловив готовність надати допомогу Україні в рамках НБСЄ і повідомив про наміри створити експертну групу, яка б сприяла врегулюванню спірних питань між Києвом і Сімферополем

* * *

Президент України Леонід Кучма прийняв Верховного комісара НБСЄ у справах національних меншин Макса ван дер Стула.

Президент Леонід Кучма високо оцінив місію гостя і запевнив його, що, зі свого боку, Україна готова всіляко сприяти її здійсненню. Макс ван дер Стул відзначив, що він добре знає, як успішно тут вирішуються питання, пов'язані з забезпеченням прав національних меншин. Досвід України, на його думку, є зразком для багатьох інших держав.

* * *

Президент України Леонід Кучма зустрівся з головою федерації профспілок України Олександром Стояном на його прохання.

Від профоб'єднань України голова Федерації виклав пропозиції щодо посилення заходів соціального захисту.

Президент України висловив побажання, щоб профспілки брали активну участь у впровадженні реформ, організації виробництва. Дано доручення про створення урядової комісії для невідкладного погодження позицій уряду та профспілкових об'єднань.

* * *

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз зустрівся з представниками харківської асоціації профспілкових організацій студентів та аспірантів вищих навчальних закладів.

Визначено ряд невідкладних заходів, зокрема щодо підвищення стипендій; разового щорічного кредитування з поверненням державі грошей упродовж 10 років по закінченні вузу; звільнення від оподаткування і відрахунків у різні фонди із зарплати та інших виплат; щодо розвитку культурно-масової та спортивно- оздоровчої роботи.

* * *

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз здійснив робочу поїздку в свій виборчий округ. Спільно з керівниками чотирьох районів Київщини обговорено питання будівництва об'єктів за Чорнобильською програмою, ситуацію в агропромисловому комплексі, можливі наслідки щодо реалізації економічної реформи, проаналізовано також практичні кроки приватизації, узагальнено пропозиції спеціалістів ряду підприємств виборчого округу по вдосконаленню системи оподаткування, розвитку спільних підприємств, сприянню ефективному використанню інвестицій.

О.Мороз зустрівся з жителями села Гостра Могила Ставищенського району та колективом педагогів Кислівської школи Таращанського району.

* * *

Реформування економіки України неможливе без опори на найновіші досягнення вітчизняної науки, заявив на розширеному засіданні президії Національної Академії наук Президент України Леонід Кучма.

На засіданні, яке відкрив президент НАН України Борис Патон, з доповіддю виступив радник Президента України з питань макроекономіки Анатолій Гальчинський.

Провідні вчені країни, які взяли участь в обговоренні доповіді, відзначали, що установи НАН України повинні сконцентрувати зусилля на вирішенні конкретних питань, пов'язаних з реалізацією радикальних реформ.

У прийнятому рішенні визначено головні напрями діяльності академії щодо реалізації основних положень, викладених в доповіді Президента України.

* * *

7—8 листопада відбудеться офіційний візит делегації Верховної Ради України на чолі з її Головою Олександром Морозом до Королівства Бельгія. У рамках візиту заплановано зустрічі з представниками уряду. Палатами представників і Сенату, Федерацією підприємців Бельгії тощо.

За словами помічника Голови ВР Івана Мусієнка, також надійшло запрошення відвідати Європарламент, зустрітися з генеральним секретарем НАТО. Головна мета візиту — утверджувати імідж України як великої європейської держави, зміцнити її місце у міжнародному співтоваристві. Можливо, візит увінчає підписання спільної україно-бельгійської угоди про міжпарламентську роботу.

* * *

Завершилися переговори урядових делегацій України і Республіки Молдова.

Підписано Угоду між урядами обох держав про співробітництво з прикордонних питань, в якій, зокрема, зафіксована відсутність будь-яких територіальних претензій договірних сторін, а також ряд інших документів, що мають сприяти розвиткові та поглибленню двосторонніх відносин.

Парламентська хроніка

СТІЙ! ЦІНИ ВГОРУ!

Ранкове засідання 4 листопада

Схоже, що зростання цін, яке щоразу захоплює народ зненацька, цього разу шокувало і вищий законодавчий орган держави. Принаймні, на початку сесійного засідання Голова Верховної Ради Олександр Мороз поінформував народних депутатів, що попередні висновки ряду постійних комісій свідчать: реалізація на місцях постанови уряду № 733 щодо регулювання цін на внутрішньому ринку руйнує виробництво і призводить до зубожіння народу. Проте, за його ж словами, зробити узагальнювальні висновки на 4 листопада не готові як постійні комісії парламенту, так і сам уряд.

Саме уряд має надати Верховній Раді всю інформацію й аргументацію.

Після того, як вгамувались емоції, народні депутати проголосували за слухання інформації уряду і Нацбанку 9 листопада і розійшлися для аналізу справ по комісіях.

Відкритий лист відчаю і сподівань учителів Президентові України

Шановний Леоніде Даниловичу!

Як би нам зрозуміти одне одного? А зрозумівши, переконати решту: не буде у нас власної держави і перетворимося ми на жалюгідну й небезпечну для інших народів націю, якщо не зупинимо процесу знищення освіти.

Давайте всі разом відповімо лише на два запитання.

Перше: «Кого може виховати практично злиденний і напівголодний учитель, для якого вже не соромно й не аморально проклинати свою державу і зневажати своїх вождів, забрати продукти з дитячої гуманітарної допомоги і продати атестат?» Дякувати Богу, життя штовхнуло на це поки що одиниці, та готовий до цього вже багато хто.

Друге: «Чому може навчити вчитель, якщо його сьогоднішнє навантаження 30—32 години на тиждень у класах, де знову 35—40 учнів, плюс перевірка зошитів, підготовка до уроків, позакласні заходи, бесіди з батьками? Крім того, вчитель залишився без можливості передплатити газети й журнали, без підручників, наочних посібників, географічних карт, хімреактивів, фізичних приладів, комп'ютера».

Додаймо до цього психологічний стан дітей, їхнє здоров'я, відсутність стимулів до навчання. А ще ставлення батьків — у кого цілком байдуже, у кого надміру панське. Місцеві керівники часто витрачають сили на те, щоб, як і раніше, тримати вчительство в шорах, а вище керівництво держави ніяк не знайде можливості зустрітися з учителями й почути від них, а не від чиновників, про біди освіти. Не бачить інтересу в цій темі преса, демораліэоване Міністерство освіти, де майже півроку немає міністра.

Леоніде Даниловичу! Не вірте тим, хто каже, що у нас чудова система освіти, що ми перемагаємо на олімпіадах і наші діти багато освіченіші від зарубіжних однолітків. Усе це було і ще трохи залишилось, реальне становище інше — Україна катастрофічно втрачає досягнуте в освіті, і це не приведе ні до чого іншого, як до духовної загибелі суспільства.

Сьогодні тисячі вчителів кидають школу ціною зради своїй професії, колись шанованої у суспільстві, рятують власних дітей. Везуть сало до Москви, торгують на барахолках, подають каву в офісах колишніх учнів. Чи то ми всі з'їхали з глузду, чи то комусь цього сильно хочеться.

Може, надто емоційно, але такі вже ми люди, вчителі. Та є у нас і конкретні пропозиції. Ось тільки вислухати їх треба.

Ми не збираємося канючити гроші. Багато все одно не дасте. Лист свій назвали листом відчаю і сподівань. В тому-то й полягає драма інтелігенції, що вона за будь-яких часів уміє зберегти дві речі — ілюзію та сподівання.

Вчителі України повірили своєму Президентові і продовжують виконувати одвічні функції носіїв соціального оптимізму. Але й ви, керівники, не забувайте, хто навчив вас читати, хто сліпнув над вашими зошитами. Сьогодні ми вам ставимо «незадовільно», а завтра — побачимо.

Сподіваємося на ділову зустріч!

Творча Спілка вчителів України
(за дорученням педагогічних громадських організацій України і на основі протоколів учительських зборів та конференцій).
1 листопада 1994 року.

Думка оглядача

Володимир САВЦОВ, «Голос України»

Лідери посміхаються. Демонстранти палять їхні портрети

Піщаний смерч над ізраїле-йорданським прикордонним пунктом Арава мало не зірвав церемонію підписання мирного договору між цими країнами. Солдатам двох армій довелося терміново викопувати з піщаних заметів килимові доріжки і меблі. Втім, з цим упоралися вчасно, і невдовзі Прем'єр-міністр Ізраїлю І.Рабін і Прем'єр-міністр Йорданії А. Аль-Маджалі у присутності короля Йорданії Хусейна, Президента США Б. Клінтона, високопоставлених гостей з інших країн обмінялися рукостисканням і підписали згаданий документ.

Ізраїле-йорданський договір кладе край 46-річному періоду конфронтації двох близькосхідних держав, які зобов'язалися надалі підтримувати добросусідські відносини.

Проте справжній контекст договору багато ширший. Його поява — черговий «прорив» у розв'язанні близькосхідної проблеми в цілому. Нагадаємо, що «першопроходцем» з арабського боку став Президент Єгипту А. Садат, який уклав з єврейською державою подібну угоду ще 1979 року. Тоді реакція Арабського Сходу і його союзників була однозначна: дії Садата суворо засудили, а його самого знищили фізично.

Нині — інші часи. По-перше, світ уже втомився від близькосхідної проблеми, тому кожний крок, який покликаний сприяти її розв'язанню, сприймає з полегшенням. По-друге, ізраїле-йорданський договір підписаний вже після певного замирення Ізраїлю з Організацією визволення Палестини і створення палестинської автономії в районі Йордану і в секторі Газа — тобто на тлі загального пом'якшення політичної ситуації на Близькому Сході. До того ж, згаданому договорові передувала декларація, підписана між Ізраїлем і Йорданією влітку цього року у Вашингтоні. Її основні тези широко відомі й лягли в основу договору. Отже, нічого непередбачуваного у факті його появи для світової громадськості немає.

Аналітики вважають, що договір відбиває загальний характер ізраїле-йорданських стратегічних відносин. Ці країни не розділені проблемами, які б зачіпали питання їхнього існування. Конфронтація між ними мала скоріше технічний, ніж глибинний характер. Йорданія не воювала з Ізраїлем протягом 27 років (її участь в арабо-ізраїльській війні 1973 року була суто номінальна). Найскладнішу проблему — майбутнє окупованих (або, як кажуть в Ізраїлі, — контрольованих) територій король Хусейн передав палестинцям, аби вони її розв'язували самі. Ізраїль, у свою чергу, визнав право Йорданії на контроль над мусульманськими святинями в Єрусалимі. І, що не останнє за значенням, представники обох країн протягом багатьох років «тишком» контактували між собою (доскіпливі знавці проблеми підрахували, що загалом Хусейн провів у бесідах з ізраїльськими главами урядів і міністрами понад 700 годин). Від публічної зустрічі з ізраїльтянами короля досі утримував не психологічний бар'єр, а небажання псувати відносини з арабським світом (плюс урахування ним долі Садата, а також того факту, що його власний дід король Абдаллах на очах свого внука був 1951 року убитий палестинським фанатиком в Єрусалимі).

Що дає договір Йорданії? Свого роду страховий поліс від можливого сирійського втручання з півночі і традиційно войовничих іракських режимів — зі сходу. Вигоди економічного плану: будівництво автостради Йорданія—Ізраїль—Єгипет; участь Ізраїлю в розбудові Йорданської долини; зростання кількості туристів, які загалом не люблять відвідувати країни, що ворогують зі своїми сусідами. Що ж до політичних дивідендів, то тут (крім іміджу Хусейна як «короля-миротворця») відіграє величезну роль та обставина, що понад 60 відсотків його підданих — палестинці. Отже, добрі стосунки з Ізраїлем для нього — пріоритетний напрям.

Ізраїль, у свою чергу, після нормалізації відносин з Йорданією викреслює її з офіційного списку своїх ворогів; добросусідство з Йорданією для Тель-Авіва — це дуже важлива підвалина загальної стабілізації у регіоні; Йорданія та Ізраїль могли б спільно тиснути на «занадто» радикальні палестинські організації.

Третя заінтересована сторона — палестинці, лідера яких Я. Арафата навіть не запросили на церемонію підписання договору. На появу цього документа араби Східного Єрусалима і Західного берега Йордану відповіли загальним страйком протесту, спаленням відповідних прапорів і портретів. Незадоволення договором висловили й офіційні представники нової палестинської автономії. На думку певних палестинських кіл, делегування Йорданії права «розпоряджатися» мусульманськими святинями Єрусалима є «зрадою палестинської нації», яка вбачає в цьому місті майбутню столицю суверенної палестинської держави (до речі, Ізраїль теж оголосив святе місто столицею єврейської держави). До того ж, саме у дні, коли готувалася церемонія підписання договору, Ізраїль, з метою запобігти терористичним актам, тимчасово перекрив усі виходи з палестинської автономії, позбавивши роботи більш як 60 тисяч чоловік, які досі працювали на його території.

... Церемонію підписання договору мало не зіпсував піщаний смерч. Хто знає, які політичні бурі чекають Близький Схід, аж поки там запанує довгожданий мир?

Роздуми біля парадного під'їзду

Марко ЦИБУЛЯ

І був жовтень...

Схоже, над колишньою шостою частиною планети, а нині її уламками, витає суворий фатум. Немовби чиясь жорстока рука вирішила влаштувати таке собі місце для експериментів, обкатування своїх ідей, щоб потім результати використовувала решта світу. Жахаєшся і дивуєшся з бездушності й суворості того повелителя, який, час від часу, граючись кидає на олтар своїх задумів мільйони людських життів і ніяк не може заспокоїтися.

Жовтень 1917-го. Революція. Громадянська війна. Кров, злидні. І все для того, щоб робочий люд добре жив. Якщо тоді хтось і вірив у можливість керування країною «кухарками», то нині це питання відпало саме собою. А що означає добре жити? Припустимо, це гарантія можливості нормально трудитися, мати житло, пристойне харчування, перспективи підійматися сходинками соціального буття. Досягли тоді чогось подібного? На першому етапі з певними застереженнями можна сказати — так. Тому що були зруйновані суспільні зв'язки. Утворилися ніші, які треба було заповнювати, аби зміцнити державний фундамент. Але ось усталилися райкоми, обкоми, ЦК, міністерства і таке інше, і таке інше. Пізніше пробитися туди стало проблематично. Виникла раделіта, яка міцно зімкнула лави і не допускала чужинців. Це природно. Ще древні казали, що будь-яка революція є перерозподіл суспільних благ.

Що ж у підсумку 17-го? Захід дуже швидко зробив висновки. Практично в усіх країнах Старого і Нового світу трудящі мають стільки прав і свобод, скільки у буревісному Жовтні й не снилося. І не тому, що їхні багатії дуже полюбляють своїх співгромадян, а тому, що багатії не хочуть, щоб ті співгромадяни, одного разу розізлившись, зайнялися силовим перерозподілом. Краще віддати долар (марку, фунт) добровільно, аніж втратити багатство, а то й саме життя. Ось так і вийшло, що в них (на Заході) соціалізму, про необхідність якого так багато й довго говорили більшовики, більше, аніж було в нашій, окремо взятій країні.

Хто його знає, як би воно розвивалося після 17-го, якби не створили потужний репресивний механізм, що тримав оту саму шосту частину планети у диких шорах. Скільки людських життів не витримало б шаленої їзди й батога керманичів, чим би це закінчилося — гадати марно.

Вибухнув 41-й. Вистояли, перемогли. Визволили свої міста та ще пів-Європи і трохи Азії.

Захід, засвоївши урок, переорієнтувався і, рішучо перебудувавши економіку, головні зусилля спрямував на задоволення потреб найширших верств населення. При цьому вжив заходів, аби не повторилася всесвітня трагедія. Раптом виявилося, що переможці у підсумку програли. Відстали практично з усіх напрямків політико-економічного облаштування країни.

Здавалося б, край. Час робити висновки. Та ні. З упертістю приречених продовжували розвивати, поглиблювати «досягнення». Викорінювали усілякі буржуазні псевдонауки у надії, що «загниваючий капіталізм» коли-небудь рухне й над усією землею замайорить вільний прапор праці. Вирішили раптом, що немає чого нам сидіти по національних квартирах, будемо всі «радянським народом». Ідея, може, й добра. Та ось не хочуть мусульмани сало їсти, хоч гвалт кричи. Добропорядні християни не погоджуються мати шість (можливо, більше, можливо, менше) дружин, бо з однією не завжди впоратися можуть. Народи свої споконвічні кордони хочуть бачити на землі, а не на карті. І руки в керманичів стомилися віжки та батіг тримати.

Захиталося, а потім і взагалі...

Зраділи. Тепер кожен сам собі господар. Можна життя на свій розсуд будувати. Та занадто важкою спадщина виявилася. Ділити важко. І знову кров... І в колишній метрополії переділ суспільних благ туго йде. Знову був жовтень. Стріляли. Але вони там, здається, потроху приходять до тями. І, схоже, не проти знову єдиного їздового для тієї самої одної шостої планети прилаштувати.

Відгомін новопередільчого цунамі докочується й до матері міст руських. Майже щоосені штормить. Не вгамовуються спроби щось відродити, скасувати, заборони, а то й у стару колію повернути. Дев'ятого валу поки що не було.

Але Україну Великий Експериментатор таки не забув. Чорнобиль підкинув. Нині всі остаточно зрозуміли — АЕС мають бути безпечними. Щоправда, ми на це грошей не маємо. Але ми боремося. Боремося і з бідністю, і з багатством, і з мафією. Одна радість: повторного жовтня не було. Дасть Бог і не буде. Якщо розуму вистачить.

Шахтарі Донецької області погрожують страйком

ДОНЕЦЬК (Укрінформ). Починаючи з першої зміни, гірники Донецької області оголосили передстрайковий стан. Таке рішення прийняли учасники проведеної вчора у Донецьку наради представників п'яти вугільних об'єднань. Її учасники також вирішили зібратись 10 листопада для повторного обговорення проблем, пов'язаних з підвищенням цін. Передбачається, що в роботі наради візьмуть участь представники всіх 24 вугільних об'єднань регіону, а також представники шахт. До зазначеного часу треба з'ясувати думку шахтарів про можливість оголошення загального страйку. На основі цих думок і буде прийнято рішення про початок страйку.

Як заявив співголова Донецького страйкового комітету, голова обласної організації Незалежних профспілок гірників Михайло Крилов, гірники вимагають встановлення реальної заробітної плати — не менш як 10 мільйонів карбованців — і своєчасної її видачі. Вони категорично проти створення в Україні Міністерства вугільної промисловості, тому що, на їх думку, міністерство може стати ще однією розподільчою установою, що збільшить кількість управлінців, але аж ніяк не поліпшить організацію виробництва.

Ми спитали про революцію, нам розповіли про життя...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Володимир БАЗУН, 1918 року народження, агроном, пенсіонер, ветеран війни (11 років служби в армії):

— Жовтневу революцію недарма називають Великою. Вона Велика не тільки для мене, а й для всіх людей колишнього СРСР, та й не тільки його. Бо вона звільнила їх від рабства, капіталістичної експлуатації царським режимом. До речі, звільнила всіх — Україну, Росію, Білорусію, інші країни нинішнього СНД. Кажуть, Ленін і купка більшовиків, скориставшись моментом, тоді захопили владу. Але ж революція починалась без нього, а жовтневе повстання готував і здійснював уродженець Кіровоградщини Лев Троцький.

Революція була неминуча, бо вона концентрувала прагнення пригнобленого люду до свободи, щастя і справедливості. І вона таки досягла своєї мети: дала народу свободу слова, віросповідання і найголовніші соціальні завоювання — право на працю, відпочинок, безплатне навчання, медичне обслуговування, задоволення своїх духовних потреб, забезпечення в старості.

Я, наприклад, залишився круглим сиротою шести років. І ким би я був, якби не революція? Наймитом, батраком? А завдяки Радянській владі я почав навчатися в семирічній школі, по її закінченні пішов працювати в колгосп їздовим в чотирнадцятирічному віці. Потім, у 1937-му добровольцем пішов у армію. Як то кажуть, «від дзвінка до дзвінка» пройшов усю війну.

А який вплив справила революція на життя людей в інших країнах світу, які нині іменують дальнім зарубіжжям? Оті права, соціальні гарантії, що вони мають нині, — то результат героїчних зусиль, страждань і перемог нашого українського і братніх російського, білоруського, узбецького, кавказьких та інших народів країн СНД.

Кіровоград.

Володимир ЛИГА, пенсіонер:

— 7 листопада у Галичині завжди був вихідний, але не святковий день. Студентів під загрозою зняття стипендії відправляли на демонстрації, парткоми зобов'язували до святкування трудові колективи — ото й усе. А відзначали спочатку потай, а тепер уже відкрито день проголошення ЗУНР — 1 листопада. Єдиною «заслугою» революції є те, що на її руїнах, руїнах двох імперій — Російської і Австро-Угорської — виникли УНР та ЗУНР.

Кривавий поступ породженого революцією більшовизму докотився сюди 1939 року, а тому рани ще зовсім свіжі. Революція для мене — це смерть закатованого енкаведистами в тюрмі батька. Його знищили в ім'я революційної доцільності як керівника сільської «Просвіти». А нашу маму з малолітніми дітьми відправили товарним вагоном до Казахстану. Типова історія типової галицької родини. Як на мене, цей день має бути днем великої скорботи на території усіх колишніх республік Радянського Союзу.

Михайло СТАРОДУМОВ, 66 років, пенсіонер:

— Жовтень я святом не вважаю, якщо не висловитися ще більш різко. За 75 років більшовики не виконали своїх обіцянок, створили людям рабське життя. Причому на всій території колишнього Союзу. Я працював багато років на Далекому Сході, у Сибіру, в Україні, сповна ковтнув практики тоталітарної системи, коли служив на флоті, був електрозварником на заводі. Постійно на мене, робітника, хтось тиснув, щось від мене вимагав, пояснював прорахунки керівництва з допомогою демагогічних штампів. І ось тепер, коли вийшов на пенсію після десятиліть тяжкої шкідливої роботи, одержую 500 тисяч карбованців пенсії. Живу сам, та ледь зводжу кінці з кінцями. Думаю, що нинішнє життя погане тому, що біля влади знову, як і раніше, комуністи. Вони — у парламенті, вони — на керівних посадах. Куди не кинь — сидить представник старої системи. І знову рабське життя, страх перед підвищенням цін, злиднями. Отаке свято...

Херсон.

Серафима ІЛЬМЕНСЬКА, водій тролейбуса № 566, що поламався на Жовтневій площі Запоріжжя:

— Дуже прикро, що ці свята готові ліквідувати. Коли я бачу червоний прапор і зірки, у мене серце радіє. І — сльози на очах. Я просто люблю Радянську владу. Переконана: коли б не було Радянської влади, я б, напевне, не вміла ні писати, ні читати. Зрештою, за Радянської влади я закінчила десять класів, технікум — за іншого режиму все це було б для нас недосяжне.

А ще особисто мені як робочій людині за Радянської влади жилося непогано. Ми були більш-менш забезпечені, зарплати на прожиток вистачало. Перед першим числом зайшла в Космічному мікрорайоні в магазин — одні черги... Навіть хліба не змогла купити, бо люди брали на запас по десять паляниць, боячись подорожчання. І так усе «гребуть», бо спробували і голоду, й усього іншого.

Звичайно, якщо «верхушка» вирішила, що Радянська влада нам не підходить, нехай буде — їй то видніше. Але, як на мене, нам за неї жилося непогано. Особисто я аж вітала б її повернення! За інших — не знаю... Якщо ж щось ненавмисно сказала, нехай мене хоч не арештовують.

Роман ВЛАСЕНКО, вчитель історії, 23 роки:

— Можу відповісти однозначно: то була авантюра жменьки більшовиків, які захопили владу, аби роздмухати пожежу на всю Європу і спробувати підкорити Російській імперії нові народи. Вони не думали про благо народу, бо з самого початку і впродовж усього періоду панування комуністичного режиму вели страшний терор проти того ж народу. Вже після другої світової війни, коли отримували незалежність народи Азії, Африки та Латинської Америки, в СРСР з новою силою почалося переслідування інакомислячих, які боролися за свободу для своїх народів, за вільне, незалежне життя. Чергову річницю більшовицького перевороту, на мою думку, треба не відзначати, а оголосити цей день днем національного трауру і повсюдно вивісити державні прапори з траурними стрічками. Я дуже радий, що такої думки дотримується абсолютно вся молодь, з якою мені доводилося спілкуватися в університеті, і сьогодні, по його закінченні, — в школі та поза нею.

Ялта.

Степан ПРОКОПЧУК, 42 роки, водій:

— Немає свята. Свято — воно тоді, коли воно свято. Ось коли, наприклад, Різдво чи Великдень. Ніхто не дає вказівок, щоб святкували, але воно приходить — і в душі радість. Чи, скажімо, Трійця або Водохреща.

Так, я теж колись відзначав «жовтневі свята». Погрожували: якщо не прийдеш на демонстрацію, то... Але те все минуло. Кому хочеться святкувати, хай святкує.

Рівне.

Василь ДРИГОЗА, 58 років, голова колективного сільськогосподарського підприємства «Жовтень» Зіньківського району Полтавської області:

— Це — історія людства. Бо не Ленін зробив революцію, а народ. А цей факт не можна кудись подіти, сховати. До революції ми прийшли історично, аби на планеті була і якась друга суспільно-політична формація. А тому не погоджуюсь із тими твердженнями, що соціалістичний лад не витримав перевірки часом.

Що мене сьогодні найбільш непокоїть? Аби не було контрреволюції (це якщо горбачовську перебудову вважати за мирну революцію). Я не знаю, чи є така небезпека, але знаю напевне, що таїться вона не серед простого люду. У низах ніхто не почне стріляти один в одного. Небезпека — у протистоянні політиків. Але сьогодні все-таки свято. І тому я бажаю усім людям миру, злагоди, здоров'я, щастя і єдності.

6 листопада — день визволення Києва від фашистських окупантів

Ганна РОМАНЦОВА, «Голос України»

Богдан Ігоревич, ровесник самому собі

— Отут і живемо — я й моє старенькe віконечко, — запрошуючи зайти, відрекомендувався за обох Богдан Ігоревич. «Скинути б отак років з п'ятдесят з гаком, через це саме віконечко за чиїсь карі оченята стрибонув би на заклад серцеїд Туровський, попри п'ятий поверх і перспективу невдало приземлитися», — чомусь подумала я. Мої припущення зненацька підтвердив сам Богдан Ігоревич:

— Оце — моє перше кохання. З першого класу і на все життя. Я за неї колись навіть добряче потерпів.

За гарненьким личком, що дивилося на нас зі старої фотографії, зітхав увесь сьомий клас (і наш герой — особливо) ще змалечку. Через що чимало хлоп'ячих фізіономій (і неодноразово) бували биті. Відзначився й Богдан — додав світла отому Левкові під правим оком. А той раз — і до директора з цидулею. Так, мовляв, і так, пережиток класового суспільства в особі Б.І. Туровського зазіхнути на його пролетарську фізіономію насмілився. (А за таке і «політику» могли пришити). Та Галя за захисника заступилася: річ, мовляв, не у ненависті класовій, а зовсім навпаки, у коханні.

Жертву Амура помилували, та з піонерів про всяк випадок виключили — з міркувань пильності і щоб не кортіло надалі.

— Ринок уже до мене на подвір'я перемістився, — поскаржився Богдан Ігоревич. — А між іншим, під час окупації тут було приблизно те саме. На Сінному, Бессарабці, Володимирському можна було купити що завгодно — від золотого годинника до рідкісних книг. Ціни були неймовірні, тому переважно міняли. На базарах здебільшого «спливали» речі з пограбованих єврейських квартир (я у Києві застав лише відгомін трагедії — клапті листівок з наказом коменданта: «Усім жидам з'явитись туди-то і туди-то...»).

На базарах продавалося у сірникових коробках вершкове масло, але ми вже давно забули його смак...На Хрещатику німці влаштували їдальню, де можна було підживитися «золотим» хлібом — з пшеничної полови. Одного разу, крадучись до цієї їдальні, я побачив жахливу картину: поряд стояла шибениця, на якій гойдалося кілька тіл.

На роботі мені видавали пайки з меляси та інколи кров з бойні. Мати часто ходила до багатших домів і поверталася з картопляним лушпинням. У такі вечори родина «бенкетувала» — я мав деруни. Батько як лікар при швидкій допомозі одержував якусь баланду з буряків, та вона йому не допомогла — помер від виснаження.

У будинках було страшенно зимно. З Головних трамвайних майстерень, де я працював, нам дозволяли виносити дерев'яні стружки і «шабашки» — відрізки дощок. Та, не дай Господи, взяти більше дозволеного — били нещадно. Щоправда, директором у нас був австрієць — чуйна, добра людина. Та й німці інколи ділилися з нами їжею — але так, щоб не бачив Курт — есесівець-катюга, приставлений до нашого австрійця.

Німці боялися диверсій, і кваліфіковані роботи в майстернях виконували німецькі робітники. Нам дісталася робота простіша — імперія потребувала трун, і ми стругали ці ящики по 12—14 годин на добу.

Спершу німці гуманничали — відкрили навіть Український Червоний хрест на допомогу радянським військовополоненим, та це тривало дуже недовго. Щоночі до нашого двору під'їздила машина. Вранці будинок не дораховувався когось із мешканців...

До окупованого Києва я потрапив з полону. Після другої втечі я опинився у Дарницькому концтаборі, а згодом — на вулиці Керосинній, у розподтаборі. Спочатку були сподівання на визволення — якщо по тебе прийдуть рідні і принесуть довідки про те, що ти не комсомолець, не партієць, не єврей... Кияни писали записки зі своїми адресами й кидали їх за огорожу. Я також нашкрябав обгорілим сірником прізвище мами, мало сподіваючись, що вона одержить записку.

...Уранці нас шістьох вишикували в шеренгу, наказавши не ворушитися і не розмовляти. До кожного з нас мали підійти чи то мати, чи то сестра, чи то дружина — упізнати, значить. Мати пройшла повз мене — хіба вона могла пізнати в опухлому від побоїв, зарослому і схудлому дядьку свого Богдана? Я не витримав, покликав її, і тут же впав від удару прикладом.

Додому йшли мовчки, і лише коли колючий дріт табору зник за рогом, мати тихо запитала: «Богдане, це ти?»

Своїх батька і матір він не знав з двомісячного віку і називав батьками бабусю з дідусем. Дід його був сином Володимира Павловича Науменка, який колись придбав під Каневом шматок землі, отой самий, де похований Тарас Шевченко, і став першим хранителем могили.

Поряд з дачею Науменка у Прохорівці була дача Максимовича. І якщо вам коли спаде на думку доводити в розмові з Богданом Ігоревичем, що крім Шевченкового дуба у цьому історичному селі росте ще й сосна Гоголя, то краще здавайтеся з першої ж хвилини. «Це все вигадала стара Максимовичка — Гоголь у Прохорівці ніколи не був», — твердить Богдан Ігоревич. І хто вам скаже з більшою певністю, коли на білому світі ви навряд чи знайдете другого такого Богдана чи Степана, який би дитиною облазив усе гілля Шевченкового дуба і подер би на ньому стільки штанців, за що не раз картала його матуся...

Прадід Туровського, призначений за часів Директорії міністром освіти, був розстріляний більшовиками. Не врятувало й те, що в його приватній гімназії на Підвальній (нині — Ярославів Вал) на одній лаві сиділи Максим Рильський і рідний батько Богдана Ігор Костьович. Пізніше за однією шкільною партою зустрінуться пасерб Рильського і він, Богдан, який не бачив свого батька...

Те, що сини все ж відповідають за своїх батьків, ми розуміємо або пізно, або ніколи. Завдяки двом випадкам Богдан Туровський розібрався в цьому швидко і з усією певністю.

6 листопада 1943 року Київ було визволено, а вже 11 листопада його мобілізували. У розподбаті Туровському було вказано єдину дорогу — до штрафної роти. Син ворога народу, та ще й у полоні побував, та до того ж проживав на окупованій території...

— А що, підемо в неділю на линків? — Володя зачинив вікно і встряв до розмови. — Мій дід, між іншим, у військах НКВС служив. Які автоматами у спину штрафників підганяли. То він розповідав, що кидали їх переважно в рукопашну — в самісіньке пекло, де не могли впоратися звичайні солдати. Ці ж бо вибору не мали: або ти німця, або німець тебе, а побіжиш — то тебе свій же на той світ борщ хлебтати відправить. З каменями ішли, з саперними лопатками...

Володя — «мій друг і названий син», — як сказав про нього Туровський, — тепер «доглядає» старого.

...А тоді Богдана Ігоревича з розподроти кинули до Корсунь-Шевченківського котла. У бою під Обуховом йому пощастило — поранили.

Після шести місяців евакогоспіталю Богданові Ігоревичу знову трапилася нагода пригадати всі свої коліна і відчути корені.

— Викликали до НКВС, до окремого відділу. До польської армії пропонують піти. Я обурився — ну то що, як на четвертинку поляк, я корінний киянин, у мене в Києві мати, дружина. А вони: нічого, мовляв, закінчиться війна, всі у Варшаві житимете... Дали час подумати. Я не погодився, і з відчаю одного разу зірвав погони, заявивши, що повертаюся знову до штрафроти. Мені дали спокій.

Закінчив війну я лейтенантом. На «гражданці» пройшов шлях від коректора до літредактора, хоча практично все життя їв журналістський хліб — спершу в РАТАУ, тоді у «Ведомостях Верховного Совета», згодом — у газеті УТТС «Призыв». Службовими сходами піднятися не довелося — самі знаєте, як тоді ставилися до безпартійних...

Пригадую, на фронті якось перед боєм усі писали записки: «Якщо не повернусь, прошу вважати мене...» Не знаю, чи був я певен, що повернуся, але писати відмовився. Капітан Ширяєв загорлав: «Ах ти, німецька вівчарко! Ми з тобою ще побалакаємо». Та куля, вона самі знаєте, хто, і в цьому бою Ширяєв був поранений у... ну, загалом сидіти він іще довго не міг. Більше я з ним не зустрічався.

— Я, між іншим, хоча в Берліні й не був, пройшов п'ять європейських країн, маю нагороди за взяття Будапешта і Відня. Хоча, правду кажучи...Ну, Будапешт я ще бачив, весь облазив, вина нахлебтався...А Відень подивився, все одно що Київ з Куренівки — самий краєчок...А шкода — адже це, кажуть, другий Париж. Чував, ніби Сталін вказівку таку видав, щоб усім фронтовикам, хто має нагороди за європейські столиці, дозволяти раз на рік туди поїхати. Та я не цікавився, та й не довелось якось...

— А це що за історія? — я беру до рук фото вродливої жінки з маленькою донечкою-пампушечкою.

— І усе то вам розкажи. Наш полк стояв в угорському селі. Якось чую — верещання жіноче і плач, в хату до нас забігає господиня — Марішка — шукає захисту від домагань капітана. Я тоді сержантом був, зауваження старшому по званню робити було не дозволено...Загалом, знову мало в «халепу» не вскочив. Наш лейтенант виручив — заступився. Відтоді Марішка нам ультиматум поставила: одна до льоху за вином не ходитиме! Ну я й зголосився її супроводжувати... Ото власне й уся історія... Фотографію вона мені вже після війни надіслала.

Нічого я вам не розповів. От якби була жива Тамаронька...Адже вона всю окупацію в Києві провела, бачила, як цих нещасних євреїв гнали...Мало ми прожили, всього тридцять чотири роки...

Кажуть, насправді час — лише довга залізниця, якою котимося ми кожен у своєму часовому відтинку, як у вагончику...Та лише забажай, витраться на зворотний квиток, і покотить вагончик назад...І тоді, либонь, на якомусь полустанку зможуть зустрітися ті двоє молоденьких солдатів, чиє фото береже у своїм архіві Богдан Ігоревич. Ці двоє — майже ровесники, але форма різного зразка видає, що це лише ілюзія, фотомонтаж. І зустрітися отак вони — батько і син — не зможуть ніколи. Хіба що станеться якесь чудо...

О, якби так сталося! Ці двоє погомоніли б як солдат з солдатом, щось пригадали б, про щось посумували б...

А може, вони зустрілися б іще раніше, у своєму дитинстві, і разом полазили б під пишною кроною Шевченкового дуба, а увечері матері картали б їх за садна і порвані штаненята...

Вони обидва — корінні кияни. Але вікна їхніх будинків виходять на різні вулиці. І не// їм, тим вікнам, діла до часу, який не ошукать, і до невмолимого кондуктора. То вчини ж те чудо, Господи!

На фото праворуч: Богдан Туровський

Поранене місто

За роки Великої Вітчизняної війни Київ втратив 940 державних та громадських будівель, 1742 комунальних будинки, понад 3,5 тисячі таких, що перебували у приватному володінні. Реєстру архітектурних пам'яток, знищених за ці роки, немає й досі.

Ця статистика на рахунку диверсійних груп. Залишаючи Київ, радянські війська замінували низку найбільших будівель, що становили потенційний інтерес для окупантів. З 24 по 30 вересня місто здригалося від вибухів та пожеж. На руїни перетворилися Прорізна і Хрещатик. Німецьким саперам вдалося розмінувати Оперний театр, Державний банк, Будинок учителя. Будівлям біржі, гранд-готелю, «Гіпо-паласу» (двоповерхового цирку під величезним скляним куполом), Будинкові вчених не пощастило. Внаслідок вибуху радіокерованої міни на території Києво-Печерської лаври знищено Успенський собор. Втім, у цій історії розставлено далеко не всі крапки над «і».

Війна і фашистська окупація завдали Києву непоправної шкоди.

З неопублікованого

Нова історія тієї війни ще не написана. Відомо одне: за ціною ми справді «не постояли». У новій експозиції Музею Великої Вітчизняної війни, що відкрилась нещодавно в присутності перших осіб держави, представлено цікавий документ — директиву Ставки командуючому 1-м Українським фронтом: **«Не пізніше 5.11. перерізати залізничну колію Київ—Коростень, східніше чи західніше р.Ірпінь... і не пізніше 5—6.11 заволодіти містом Київ... Розв'язуючи це завдання, піти на жертви, зважаючи на те, що ці жертви будуть у багато разів меншими за ті, які доведеться затратити, коли ця операція затягнеться».**

Хрестоматії зберегли лозунг осені 43-го: **«Візьмемо Київ до 26-ї річниці Великого Жовтня!»**. І усе це на фоні обережних наказів союзників, що намагались уникнути невиправданих жертв. Усе так. Але ось яка штука: історія не пишеться, а відбувається. Тому немає нічого аморальнішого, ніж з піною на устах доводити тим, хто брав Київ, що «смертники» Букринського плацдарму йшли у «несправжній» і непотрібний бій... І нема нічого більш ганебного, ніж, вилучаючи фото ідолів, трощити музейне скло.

Все правильно. Ми прочитали багато книжок про війну, і більшість з них розповідали нам неправду, але нас там не було! Букринський був тактичним прорахунком, і форсувати Дніпро у 43-му можна було з багато меншими втратами, але нас там не було! Ми маємо право знати й говорити правду, але нас там не було!

А тим, хто побував там, сьогодні від сімдесяти і до дев'яноста. І варто їм перехилити чарку, як знову йде в атаку взвод... Ми ж, посилаючись на справи, не дослухавши, їх обриваємо...

А це теж — ціна нашої перемоги, ціна нам з вами, нині живим і здоровим.

* * *

Ці фото — з експозиції Музею Великої Вітчизняної війни — виставлені вперше. Трофейні знімки коханих жінок та дітей солдат вермахту. Є серед них і зняті в окупованому Києві. Фотографій киян тієї пори не віднайдеш в музейних архівах. Хіба що тих, котрі стоять у профіль і анфас перед німецькими фотокамерами.

Німецька «освіта» в окупованому Києві

... Кільце оточення довкола Києва зімкнулося 14 вересня, а тільки 18-го Сталін дав наказ про відведення військ. В «котлі» опинилося 5 армій загальною чисельністю більш як півмільйона чоловік, враховуючи київських ополченців, значною мірою старшокласників київських шкіл. 20 вересня фашисти знищили штаб армії М. Кирпоноса під Лохвицею Полтавської області, а трохи пізніше регулярні частини Червоної Армії та київські ополченці, що відступали, були зустрінуті танками Гудеріана і фашистською авіацією біля Березані. Майже нікому з них не вдалося вціліти.

До української столиці вступили німці. Розпочалися 778 днів окупації, «нового порядку». Нововведення окупантів не минули і сфери освіти. Руйнуючи мережу радянських шкіл, німці, заграючи поперва з українськими емігрантськими колами, почали відкривати свої початкові, так звані народні школи. Вважалося, що навчанням у них охоплюватиметься частина дітей віком до 11 років. Усього в Києві відкрито було 41 таку школу з 6470 учнями.

Та до весни про заняття не могло бути й мови — не було чим опалювати приміщення. Отож окупанти зайнялися «методологічною» підготовкою. В директиві рейхскомісара України про умови відкриття початкових шкіл від 12.1.1942 року зазначалося: «Кількість вчительських сил для проведення скороченого навчання треба обмежувати. Всі створені більшовиками органи шкільного контролю й вчителі старших класів звільняються. Пенсії не виплачуються... Використовувати учбові плани, підручники, учнівські та викладацькі бібліотеки, які існували при більшовицькому режимі, заборонено, предмети ці необхідно взяти під охорону. Поки не з'являться нові учбові плани і підручники, вводиться вільне навчання. Воно обмежується читанням, письмом, лічбою, фізкультурою, іграми. Мова навчання українська або, відповідно, польська. Російську мову викладати більше не треба».

Учителям шкіл було роздано газету, щоб вони проштудіювали статтю «Школа». Стаття відкривалася епіграфом із однієї з промов Гітлера: «Те, що необхідно далі зробити, — це змінити наше виховання. Сьогодні ми страждаємо від зайвої освіти. Надто розумні — вороги дії. Те, що нам необхідно, — це інстинкт і воля».

Протистояти фашистській політиці в галузі освіти намагалися культурно-освітні заклади ОУН. Одразу після окупації Києва сюди приїхали деякі діячі з еміграції, які створили Український науково-методичний інститут шкільної освіти. Проте культурно-освітня діяльність членів ОУН в Києві тривала недовго.

У лютому 1942 року в Бабиному Яру були розстріляні провідні кадри діячів освіти ОУН. Цей розстріл був відповіддю на відмову організації скасувати Державний Акт про відновлення Української незалежної держави, проголошений 30 червня 1941 року.

На цьому з освітою в окупованому Києві було, практично, покінчено. Інколи німецькі власті заявляли про наміри відкрити середні та вищі навчальні заклади. Але то були пастки для примусової мобілізації молоді до Німеччини. Адже для Києва було встановлено певну і досить високу норму відправки робочої сили з числа молодих людей. Починаючи з 11 квітня 1942 року і до кінця місяця необхідно було відправляти щоденно по 525 юнаків та дівчат.

Вадим ТРИГУБЕНКО,
заступник директора Державного педагогічного музею НАН України.

ВАЛЮТА З ТОГО СВІТУ

У переддень святкування Перемоги у Великій Вітчизняній війні Український національний фонд «Взаєморозуміння і примирення» розпочав через установи Ощадбанку сплачувати компенсаційні кошти, які згідно з рішенням чотиристоронньої угоди урядів Федеративної Республіки Німеччина, Російської Федерації, України та Республіки Білорусь мали дати хоч якусь втіху людям, котрі постраждали від нацизму. Кому — тисячу німецьких марок, кому — 900, кому — 400...

У переддень 51-ї річниці визволення Києва я завітав до директора Фонду Володимира КАЗМИРУКА поцікавитись, як посуваються справи.

— Володимире Федоровичу, до порога вашого кабінету я перетнув чотири поверхи, залишаючи на східцях сивих і немічних. Вони, здається, не чекали, що в цьому офісі не передбачено ліфта...

— Це мій біль. Хоч як ми вдячні Київській адміністрації за те, що виділила поверх під офіс, а все ж цього не врахували, і це треба невідкладно виправити.

— **А я, знаєте, набився на інтерв'ю, щоб з'ясувати, чого не врахували під час організації вашого Фонду. І пропоную почати з 16 червня минулого року...**

— Гаразд. Відтоді, як уряд затвердив наш Статут. Почивали з розробки нормативної бази, якою мали керуватися всі комісії нашого Фонду, щоб не було найменшої підозри в необ'єктивності і несправедливості. Створили для цього не лише експертну комісію з 11 чоловік, до речі 8 з них — колишні в'язні концтаборів, а й касаційну комісію, до якої може звернутися людина, якщо її не задовольняє рішення експертної комісії.

За тим, щоб було суворо дотримано статутних вимог Фонду пильнує спостережна рада — 25 представників, різних міністерств і відомств та масових громадських організацій, які захищають інтереси людей, постраждалих від нацизму. Одне слово, затвердивши з допомогою уряду відповідні положення про створення цих Комісій і Положення «Про порядок і критерії проведення компенсаційних виплат особам, які постраждали від націонал-соціалістських переслідувань в роки Великої Вітчизняної війни», залишалося тільки подбати про представництва Фонду у 750 районах України. Уявляєте, обшири проблеми?

— **Атож, бо чув, що на компенсаційні виплати вашого Фонду можуть розраховувати більш як 600 тисяч чоловік. То яким чином ви розв'язали кадрову проблему?**

— Ми вирішили обмежитися своїми представництвами в усіх обласних центрах і Криму. А клопіт з виявлення і оформлення первинних документів узяли на себе районні відділи соціального захисту, які вже мали чималий досвід роботи, пов'язаний з перерахунками пенсій і наданням різноманітних пільг людям похилого віку. Адже першу спробу, нехай і запізнілу, хоч якось реабілітувати себе перед мучениками гетто, в'язнями концтаборів, тими, кого вивезли за кордон на примусові роботи в роки Великої Вітчизняної, держава зробила у жовтні минулого року Законом «Про статус ветеранів війни і гарантії їх соціального захисту». А втілювали його в життя районні та міські відділи соціального захисту. Тому нам залишалося видрукувати семисоттисячним тиражем заяву-анкету і розіслати на місця як первинний документ, котрий є заявкою на сплату компенсації. А головною підставою для цього є документ, який засвідчує факт нацистського переслідування. Його видають державні архіви України, архіви Служби безпеки, а також архіви інших країн. Міжнародна Служба розшуку Національного Комітету Червоного Хреста може навіть зробити запит до Міжнародної Служби розшуку МЧХ в місті Арользені (ФРН). Там просто-таки розкішний інформаційний банк даних про долі наших людей. Звісно, якщо на той час було інше прізвище, а то навіть і прізвисько, це треба також підтвердити документально.

— **Володимире Федоровичу, а, скажімо, якщо документів все ж таки бракує...**

— Нічого страшного. Адже є відповідальні комісії Фонду, які не лише в усьому розберуться, а й порадять, як ліпше повестися в тому чи іншому разі. Скажу більше: на сьогодні, за нашими даними, близько 80 відсотків людей, які постраждали в роки війни, вже одержали статус ветерана і мають право на компенсацію.

— **А якщо людина має право, а, так судилося, не дожила до дня виплати, бо, як я розумію, виділені на компенсації 400 мільйонів дойчмарок надійдуть в Україну в три заходи протягом двох років... Сьогодні ви виплачуєте...**

— 160 мільйонів марок. Усі труднощі організаційного періоду, а до цього ще додайте відсутність поперваx комп'ютерного забезпечення, звісно, стримували процедуру виплат. Але якщо ми минулого місяця здійснили 5 тисяч, то, розгорнувши роботу, вже у грудні здійснимо до 50 тисяч виплат. Технічний бік справи це вже дозволяє.

Є значно складніша проблема, пов'язана з тим, що не можна поділити ці кошти порівну. Та й невідомо поки що, на скільки їх ділити...

— **Хтось із ваших помічників мені розповів, як експертна комісія відмовила у компенсації людині, яка в ті часи працювала в Німеччині офіціантом, а страждала, за її словами, від того, що харчуватися доводилося недоїдками після офіцерів вермахту...**

— Було. Але не це маю на увазі. Уявіть, що ми й досі не можемо визначити точну кількість «остарбайтерів». Та і з кількістю в'язнів концтаборів, незважаючи на широке висвітлення нашої роботи у засобах масової інформації (мали б відгукнутись!), ще не все зрозуміло. Передбачали, скажімо, що в Донецькій області компенсацію отримають 7 тисяч чоловік, проте на сьогодні заявило про своє право 40 тисяч. А головне — міра страждань людини, яка стала інвалідом у Бухенвальді, різниться від міри страждання людини, яка працювала примусово на виробництві. Хоч як боляче взагалі про це говорити. ...Через те ми прийняли рішення вже цього року виплатити усі компенсації колишнім в'язням концтаборів і мученикам гетто. Максимально постараємося сплатити компенсації інвалідам, які свого часу були вивезені на примусові роботи, і тим, кому за вісімдесят. За нашими оцінками, разом таких людей — близько 50—60 тисяч.

— **За рахунок яких коштів існує ваш Фонд? Чи фінансує вас український бюджет?**

— У жодному разі. Навпаки. Кошти, що їх ми отримуємо від зберігання на депозитних рахунках у банківських установах, оподатковані на загальних засадах. Утім, це не стосується цільової компенсації. Її, як і передбачалося, не оподатковують.

— **І останнє запитання. Фонд займається такою делікатною справою, що цілком легко припустити: вас можна ошукати. А чи були такі спроби?**

— Були. Але прізвища не називатиму. З дуже поважних установ надійшла інформація про те, що, справді такий-то перебував у концтаборах протягом тривалого часу. Тільки в останній момент хтось із членів експертної комісії звернув увагу на те, що цю людину дуже часто перекидали з одного концтабору до іншого. Поцікавилися в інших архівах, і з'ясувалося, що перекидали його, а точніше, підкидали для того, щоб він виявляв підпільників. Інакше кажучи, на компенсації розраховував зрадник Батьківщини. Але нічого з того не вийшло. Та й не вийде у будь-кого з нечистою совістю.

Записав Сергій ВУСАТИЙ.

Леонід КОСАКІВСЬКИЙ: «Київ — політичний барометр країни»

100 днів мера столиці. Вони минають цими днями. Втім, дивлячись відколи рахувати — з дня виборів чи з дня початку роботи сесії Київради. Для Леоніда Косаківського, гадаю, ці сто днів—суто символічний відтинок часу. Він заклав їхню результативність, ще будучи до виборів представником Президента в Києві. Тож тепер, як мовиться, рахує курчат на відносному старті. Які вони, «курчата», після виборів?

— Справді, я фактично продовжував роботу, зосередившись передусім на розв'язанні проблеми фінансування житлового й іншого будівництва до кінця року. За останній час, після виборів, побудовано більше житла, ніж за все перше півріччя. Понад десять відсотків житла, що будується в державі, одержать кияни. Крім того, фінансово підтримали й почали реально віддавати борги житлово-будівельним товариствам, оскільки через інфляцію гальмузалося будівництво квартир для них. Тепер уже розв'язано і проблему фінансування будівництва метро. Виділено великі суми у валюті на закупівлю ліків, транспорту та запасних частин до нього, нині ці контракти реалізуються.

— Леоніде Григоровичу, за умов повального зубожіння ви говорите про те, що фінанси в Києві є. Де й звідки взялася та «тумбочка», завдяки якій вам удалося підживити згадані больові точки?

— Київ — один з регіонів—донорів державного бюджету. А більшість в основному отримує гроші з державного бюджету, а не перераховує до нього. За дев'ять місяців місто дало податкових надходжень 23 трильйони карбованців, але 70 відсотків цих коштів відійшло до держбюджету.

Столиця має надходження від діяльності державних підприємств, банківських, підприємницьких структур. Безумовно, зароблене завдяки новим підходам: скажімо, залучаємо вільні кошти у підприємств, підприємницьких структур на житлове будівництво і все те, що вимагає життя міста. Взагалі-то є система фінансової підтримки нашої діяльності. Рік тому ухвалено програму «Про першочергові заходи зі стабілізації соціально-економічної ситуації в місті Києві». Тоді до неї багато хто ставився скептично. Але вона спрацювала і допомогла вижити протягом року, фактично дала змогу витримувати інфляційно-цінові бурі й додатково знаходити кошти для фінансування заходів соціальної підтримки населення.

Завжди вважалося, що столиця має якесь привілейоване становище, ніби живе за рахунок інших регіонів. І, на жаль, цю тезу експлуатують керівники окремих відомств й нині, бажаючи й надалі викачувати фінансові ресурси з міста в інші регіони. І фактично Київ дотує багато регіонів. Адже є затверджені Верховною Радою нормативи.

— Які ж ваші пропозиції щодо формування місцевого бюджету і державного?

— Вже давно в ходу теза: бюджет має формуватися знизу. В житті все навпаки — все ще жорсткіше централізується і береться під контроль згори. Бо система проста: хто більше заробляє грошей, у того більше й вилучають. Так само і з валютою. Фактично нам не залишають нічого з того, що ми заробляємо. Я обома руками за схеми, коли п'ять відсотків валютної виручки залишалося б для потреб областей і регіонів.

Безумовно, державі також потрібні гроші для утримання бюджетної сфери. Погодьмося, в столиці її частка чи не найвагоміша. Тож хотілося б знати, як витрачаються ці перераховані нами до держбюджету гроші, яка частка з них повертається на територію міста, чи достатньо цього, щоб нормально утримувати об'єкти державної власності, котрі функціонують у столиці. Адже як би там не було, а звертаються до міської влади. Обличчя столиці — це клопіт не тільки міської влади, а й усієї держави. Я вже не кажу про транспорт. Автобусний парк, метрополітен — це власність держави. Але фактично всі асигнування, всі кошти для них виділяє сьогодні тільки місто. Міністерство на поповнення київського автобусного парку не дало жодної копійки.

— От реальна ситуація. Більшість будинків, куди вчасно не подали тепло, — відомчі. А люди питають з міської влади, чому будинок не опалюється. Людині все одно, кому належить будинок, яке відомство не підготувалося до зими. Людина живе в Києві і знає, що тут є мер, є влада, котра має за все відповідати. А вона, виявляється, позбавлена будь-якого впливу, будь-якого управління. Міненерго стоїть на жорсткій позиції: не підключати боржників. І не давати тепла в гуртожитки Міністерства освіти. Я своєю владою дав розпорядження, щоб, незважаючи на заборгованість, підключити шість гуртожитків. Але де ж міністр освіти, який повинен цим займатися? І міністр енергетики повинен думати не тільки про формальні команди. Отже бюджет і власність це — головне.

— Мабуть, це й основні засади законопроекту про столицю? Які концептуальні положення мають бути закладені в ньому?

— На мою думку, добротною основою цього закону є Указ Президента, підписаний у квітні, де й закладено перші реальні можливості міста як столиці. На жаль, виконання Указу фактично заблокував Кабінет міністрів. И досі там не розглянули заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Києві. Хоча вони завізовані всіма міністерствами. Наші неодноразові звертання не дали результатів. Це і є ставлення окремих керівників до реальних потреб міста, в якому вони мешкають, яке хочуть бачити справді столицею. І взагалі, гадаю, ставлення до столиці слід змінити.

Управління столицею не треба намагатися загнати, скажемо так, в одні рамки нового закону, в однакові умови для всіх міст. Втім, вони повинні мати право вибирати самі систему управління в рамках загальновизнаних норм. Голова міськради повинен мати право визначати структуру і добирати виконавчу команду, прийматн оперативні рішення, а також повинен мати передані державою відповідні державні повноваження. Рада теж має їх достатньо. Це затвердження бюджету, системи податків, кредитування, земельна політика — стратегічні питання. Якби кожен займався своєю справою, не виникали б суперечки: хто ділитиме власність, хто прийматиме земельні рішення. Немає тільки суперечок навколо того, хто прибиратиме вулиці. Думаю, що, враховуючи специфіку міста, виконком повинен мати більше прав з розв'язання оперативних земельних питань, мати право на управління як комунальною, так і, певною мірою, загальнодержавною власністю, розташованою на території Києва. Тож чим швидше ухвалять закон про столицю, тим краще буде і для Києва, і для держави. Бо Київ — це політичний барометр України. І доки нормально в Києві — нормально в державі. Але не доведи Боже, щоб якісь заворушення почалися в Києві.

Скажу, сподобається це комусь чи ні: не можна тримати тримільйонне місто заложником прийняття політичних рішень. Це унікальний випадок історії, коли закон переписується після виборів. І ми готові в разі, коли наші пропозиції не знайдуть відповідної підтримки владних структур, звернутися з проханням до киян, щоб вони висловили свою точку зору на ситуацію з формуванням владних структур у місті, на те, якою вони бачать організацію влади в Києві. Чому б киянам не ухвалити статут міста, якщо це не буде зроблено відповідним законом?

Сьогодні маємо повну ясність, що треба робити.

Вважаю, що після того, як ми нарешті сформуємо комісії, хоча цей процес ще йде важко, робота й самої Ради, і виконкому увійде в русло. Треба ретельніше займатися й насущними, поточними справами. Скажімо, спробувати розібратися в тому, як іде приватизація. Досі робилося все так, щоб міська виконавча влада була відсторонена від неї. Ми нібито відповідаємо за все, але без нашого дозволу приймали рішення, що продати, що приватизувати, навіть не цікавлячись, який це матиме вплив на реальну ситуацію в місті. Якщо говорити в цілому, то, безумовно, процес приватизації — це нормальний процес, який ми повинні пройти під час переходу до ринкової економіки. Та є багато «але». Вони пов'язані, по-перше, із соціальними наслідками приватизації. По-друге, прямо скажемо, з рівнем обслуговування людей, який не повинен погіршитися у зв'язку з приватизацією окремих об'єктів. Безумовно, потрібен власник. Але, на жаль, існуюча досі система перевела цей процес у мафіозно-кланову сферу. Не секрет, що всі торги були добре розіграними спектаклями із заздалегідь відомими результатами. На жаль, багато об'єктів просто втрачено.

Пройдіть Хрещатиком, подивіться. Пам'ятаєте об'єкти нашої молодості, студентських років? І що маємо нині? Багато відкрито красивих магазинів, але вони недоступні.

Розчищаємо нині Хрещатик від непрофільних структур і наводимо порядок. Але треба, щоб відповідні повноваження у нас були. Бо діє дуже хитра, заплутана система приватизаційних управлінських структур. Сьогодні і Рада має повноваження, і Фонд державного майна на рівні міста. І Рада може створювати органи приватизації, і регіональне відділення може існувати... Має ж бути єдина якась система органів приватизації. Взагалі непокоїть тенденція криміналізації як політики, так і цих усіх сфер. Почитайте деякі списки кандидатів у депутати (та й депутатів), подивіться, кого вони представляють.

Так, є багато невдоволених тим, що і як ми робимо. Те, що відбувається в політичній сфері, це відгомін процесів в інших сферах, зв'язок тут іноді прямий. Мені здається, що це дуже складна проблема, і якщо ми з нею не справимося, то... я взагалі боюся за долю нашого суспільства.

Приватизація повинна бути в інтересах людей і для людей. Вона повинна бути і справедлива, і зрозуміла. Тому не треба поспішати чи ставити якісь планові завдання. Слід спочатку створити чітку і просту систему. Бо чим вона заплутаніша, тим більше можливостей нагріти руки, а прості люди від цього втрачають. Цим користуються ті, хто сьогодні скуповує акції, створює трастові компанії, обіцяє людям житло, яке ніхто не будує. Я ж знаю ситуацію на території Києва. Той, хто сьогодні обіцяє житлові чеки, нічого не будує. Громадян просто, даруйте, дурять. Я я, користуючись нагодою, попереджаю киян про це.

— А чи має змогу місто виділяти майданчики для забудовників?

— Щоб одержати ділянку землі, людині за нинішнім Земельним кодексом треба чотири рази виходити на сесію Київради, щоб вона прийняла рішення. Пропонується спрощений механізм. Йдеться, зокрема, про систему аукціонної передачі земельних ділянок під якусь забудову, реалізацію конкретних програм тощо. Порушується й проблема оцінок земельних ділянок, в тому числі й для тих, хто орендує приміщення. Пакет документів підготовлено. Якщо міська Рада його ухвалить, а Верховна Рада підтримає, то крига скресне. Якщо ж ні — інвестори до нас не підуть.

— Леоніде Григоровичу, однак Київ, здається, затиснутий лещатами...

— За 5—7 років будівельники освоять виділені ділянки. А багато площ навколо Києва втрачено у зв'язку з Чорнобильською катастрофою чи роздано під сади й городи. Нині маємо підтримку Президента, працюємо з обласною Радою, щоб поновити право міських органів влади контролювати використання цих територій. Бо, приміром, у районі Ходосівки ми втратили цілу Троєщину, яку могли там побудувати. Поїдьте подивіться, що там робиться, там же побудовані капітальні котеджі і туди ми вже ніколи не зайдемо з нашою програмою житлового будівництва. А 224 тисячі киян стоять у черзі на житло. Розроблено спеціальну схему освоєння територій для індивідуальної забудови. Але необхідне прийняття рішень як обласної Ради, так і міської щодо виділення земельних ділянок, порядку надання права людям будувати власні будинки.

У Києві близько двохсот тисяч чоловік, які мають пільги за законом як ветерани. Близько 70 тисяч чоловік — безпосередні учасники війни. За рахунок міста ми надали їм допомогу перед святкуванням 50-річчя визволення України. Побудували житловий будинок для інвалідів, учасників війни, плануємо досить велику кількість житла передати учасникам, інвалідам війни напередодні 50-річчя Перемоги.

— Леоніде Григоровичу, так уже ведеться, що нині більше говорять про політику, про владу, про власність. Про особистість менше. Тому спробуймо порушити традицію. От, скажімо, хто ви за знаком зодіаку?

— Я Водолій.

— Чи завжди збігаються ваші гороскопи з реальним життям?

— А реальне життя завжди складніше, ніж там написано.

Втім, знаєте, сам дивуюся, скільки там усього передбачають. Але, наприклад, якщо у мене в гороскопі написано, що цей тиждень сприятливий, і можна приймати якісь рішення, я приймаю їх незалежно від того, написано це чи ні. Та все одно цікаво читати. Кожна людина завжди чимось цікавиться і хоче знати дещо наперед чи навіть те, що є таємницею.

— Яка у вас сім'я?

— Дружина і син.

— Чим вони займаються?

— Дружина — кандидат біологічних наук, пише докторську дисертацію. Нині працює в Інституті ботаніки. Син закінчує Київський університет, технічний напрямок узяв по моїй лінії, а від дружини — добре знання англійської і потяг до гуманітарних наук. Але основний його профіль — кібернетика.

— Куди ви вкладаєте свої вільні кошти?

— Таких не водиться...

— В якому районі ви мешкаєте? Чи маєте дачу, машину?

— Живемо на Печерську. Квартиру я не міняв у зв'язку зі службовим просуванням. Авто і дачею не розжився.

— Ваш характер? Ви холерик чи флегматик? Як ви себе оцінюєте?

— Ви знаєте, мені важко сказати, я ніколи себе не оцінював, завжди це залишав іншим.

— І вам подобаються оцінки?

— Мене не дуже хвилює, як мене оцінюватимуть. Я не буду робити ніколи щось таке, що буде спрямоване на отримання позитивних оцінок. У своїх рішеннях виходжу з необхідності прийняття цих рішень в той чи інший момент. Навіть якщо це не популярно. А щодо інших речей, то думаю, що кожен має можливість мене оцінювати за реальними ділами.

Розпитувала
Світлана ПИСАРЕНКО.

МИТТЄВОСТІ ЧАСУ

Оттава

Український парк на канадській землі

Одразу після обрання Л.Кучми Президентом України місцеві газети друкували знімки, де майбутній лідер держави зображався то серед батьківського двору, то в цехах «Південмашу», то на власній земельній ділянці.

Попередній досвід Леоніда Даниловича, цього разу не лише політичний, а й землеробський, став йому в пригоді й під час перебування з державним візитом у Канаді. Тут він неподалік резиденції генерал-губернатора Країни кленового листа Р.Гнатишина посадив дерево. Подейкують, що воно ростиме поруч дерева, посадженого колишнім українським лідером Л.Кравчуком.

Президент України Леонід Кучма.

Тегеран

Готуються до несподіванок

Міністр інформації Ірану Алі Фаллахіян заявив, що присутність військ західних країн у зоні Перської затоки є загрозою безпеці Ірану.

Міністр відзначив, що Іран має виявляти пильність і бути готовим «до різних несподіванок». За його словами, «присутність вимагає від нас пильності».

Іран неодноразово висловлював занепокоєність нарощуванням військової могутності Сполучених Штатів у регіоні Перської затоки, що спричинене пересуванням іракських військ до кувейтського кордону, заявляючи, що за цим «стоять гегемоністські прагнення США».

Американський Ф-18.

Амман

Втомилися народжувати для війни

Мирний договір, підписаний Йорданією та Ізраїлем, — злочин проти палестинців, сказано в заяві Ісламського руху опору (ХАМАС). «Після ознайомлення з текстом договору ми чітко уявляємо тяжкість злочину, вчиненого королем Йорданії Хусейном проти нашого палестинського народу, та все страхіття поступок, зроблених Ізраїлю», — зазначено в заяві.

ХАМАС особливо піддає критиці ту частину договору, де йдеться про співпрацю двох країн у галузі координації своїх дій проти тероризму. Це розглядається як намір завдати удару по ХАМАС у Йорданії і на окупованих територіях. У заяві міститься застереження на адресу Палестинської національної адміністрації на чолі з Ясіром Арафатом не вступати в боротьбу проти ХАМАС, бо це означатиме здійснення мрії Ізраїлю — нацькувати одних палестинців на інших.

Повідомляється також, що на Західному березі річки Йордан відбулася масова демонстрація палестинців проти укладання йордано-ізраїльського мирного договору. Демонстранти спалили портрет короля Хусейна. Серед демонстрантів було мало жінок. За сорок з лишком років вони втомилися народжувати для війни.

Йорданським жінкам не до політики.

Лондон

Військовий контингент для повної безпеки

Британський уряд вітає заяву Ірландської республіканської армії і протестантських напіввійськових організацій про відмову від кампанії насильства і сподівається, що «припинення вогню» стане постійним. Про це заявив у парламенті міністр оборони Великобританії Малкольм Рифкінд. Однак він відзначив, що такий розвиток подій не передбачає зараз або у найближчому майбутньому виведення з Північної Ірландії англійських військ, що там перебувають.

Усі терористичні угруповання, як і раніше, мають чималі можливості для вчинення актів насильства без якогось попередження, продовжував він, тому уряд триматиме там військовий контингент для підтримання Королівської ольстерської поліції на необхідному для безпеки рівні, вказав глава британського оборонного відомства.

Британські солдати в Ольстері.

Бонн

А Німеччина особливо зацікавлена...

Міністр закордонних справ ФРН Клаус Кінкель позитивно оцінив підписану в Києві угоду між урядами України і Німеччини про спільну розробку технологій знищення підземних стартових установок стратегічних ракет.

«Підписана угода, — підкреслив глава німецького зовнішньополітичного відомства, — відкриває новий етап у німецько-українському співробітництві. Уряд ФРН особливо зацікавлений у тому, щоб підтримувати Україну при виконанні нею своїх зобов'язань у справі роззброєння, передбачених договором СНО-1, а також Лісcабонським протоколом».

Клаус Кінкель.

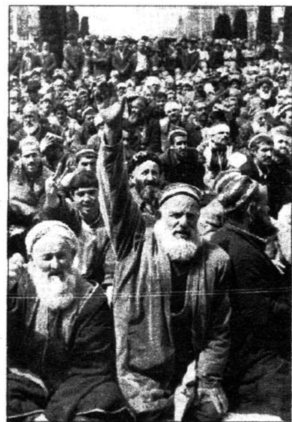
Душанбе

Спостерігачі за війною і миром

Численні факти порушення Закону про вибори Президента, випадки морального, силового і психологічного тиску на прихильників А. Абдулладжанова містяться у зверненні ініціативної групи підтримки цього альтернативного нинішньому главі Таджикистану Е. Рахмонову кандидата на президентську посаду. Документ, як стало відомо, направлено на адресу ООН, урядів Російської Федерації, США, інших країн.

У зверненні, зокрема, вказується, що в міру наростання ходу передвиборної кампанії певними колами з числа прихильників Голови Верховної Ради Таджикистану Е. Рахмонова умисно створюється напружена обстановка навколо призначених на 6 листопада виборів Президента країни, штучно розпалюються місницькі настрої, у засобах масової інформації допускаються прямі висловлювання на підтримку лише одного кандидата.

У зв'язку з цим ініціативна група звернулася з проханням до ООН, урядів РФ, США, Узбекистану направити до республіки міжнародних спостерігачів і незалежних експертів, залучити дисльковані тут колективні миротворчі сили до спостереження за ходом виборів.

Слово народу.

Прага

ЦИТАТА ДНЯ

«Для стабільності посткомуністичної Європи набагато більшу небезпеку становлять популістські лідери, ніж колишні комуністи, що повертаються на політичну сцену... Найбільша небезпека загрожує Європі в тому разі, коли вона не зможе побудувати новий панєвропейський порядок, який охопив би угоди у сфері безпеки та економічні зв'язки».

Вацлав ГАВЕЛ.

Вашингтон

Дружина Президента США намагалася вступити до морської піхоти

Президенту США Біллу Клінтону часто дорікають за те, що в роки війни у В'єтнамі він ухилився від призову до армії й навіть брав участь у демонстраціях пацифістів. Проте, як з'ясовується, майбутній глава Білого дому не сказав «ні» своїй дружині Хілларі, яка одного чудового дня вирішила прислужитися Америці зі зброєю в руках. Інша річ, що її спроба закінчилася невдало.

Виступаючи у Вашингтоні перед групою жінок — ветеранів збройних сил США, Хілларі Клінтон розповіла, що 1975 року, вже після шлюбу, захопилася військовою романтикою, вирішила залишити юридичну практику в штаті Арканзас і прийшла записатися добровольцем до корпусу морської піхоти. Одначе на призовному пункті молодий десантник скептично оглянув з ніг до голови тендітну 27-річну кандидатку, обличчя якої прикрашали рогові окуляри з грубими скельцями, вимовив: «Ви надто старі, нічого не бачите й до того ж жінка».

«Може вас візьмуть «собаки», — з сумнівом додав він, використовуючи зневажливий термін, яким в американських елітних військах називають армійську піхоту. «Ця розмова не викликала у мене великого піднесення, — розповіла слухачкам перша леді США. — Тому я вирішила послужити країні на якомусь іншому терені... Тоді такі випадки відбувалися повсюдно. Добре, що тепер жінкам довіряють нести службу у бойових підрозділах. Слава Богу, настали часи, коли про людину судять за її особистими якостями, а не за ознаками статі».

Президентське подружжя Клінтонів.

НІ — АНТИНАРОДНОМУ КУРСУ!

Заява фракції «Комуністи України — за соціальну справедливість та народовладдя» у Верховній Раді

Шановні товариші!

Комуністи неодноразово попереджували громадськість України про те, що курс на завершення капіталістичного перевороту створює умови для перетворення злодіїв, спекулянтів, лихварів на мільярдерів, власників національного багатства, а трудівників — на жебраків, залежних від сваволі роботодавця, багатостраждальну Україну — на напівколоніальну, економічно відсталу державу, що не вилазить з боргів і якою керують кримінальні банди.

«Новий курс» — не що інше, як енергійніше продовження збанкрутілої, антинародної, антинаціональної політики попереднього режиму, що висловлює позицію Руху, інших національних екстремістських сил, що фінансувався і підтримувався міжнародним капіталом з метою посилення експлуатації України. Ось чому праві партії, «гладкі коти» — комерційні верховоди, спекулянти, банкіри, політикани, котрі продалися за долари, і лакузи-«теоретики» в захваті від «нового курсу» — можна й надалі загрібати мільярди на нестримному зростанні цін, валютних спекуляціях, огульному вивезенні дефіцитної продукції, продовжувати безсоромно нишпорити в уже дірявих кишенях власного народу.

Досвід минулих трьох років довів, що лібералізація цін, за яку виступає Президент, означає їхнє безконтрольне та нескінченне здіймання. Лібералізація валютного курсу, зовнішньої торгівлі означає вивезення з України сировини, матеріалів і призведе до остаточного краху нашої промисловості, засилля третьосортних імпортних товарів на споживчому ринку, позбавить чимало сімей права на житло й тепло, призведе до масового скуповування землі за борги, розбухання земельних спекуляцій, перетворення маси робітників, селян, інженерно-технічних працівників на безробітних і наймитів.

Здійснювана капіталістична приватизація — це прямий обман народу, і Верховна Рада цілком обгрунтовано прийняла рішення про припинення порушень і наведення порядку в цій справі, щоб припинити розтягування народного майна, знищення промислового та наукового потенціалу України.

Навіть нескладний аналіз переконує, що нав'язувана народові політика будується за вказівкою Міжнародного валютного фонду в інтересах Заходу й має відверто ворожий Україні характер. Подачки МВФ не врятують Україну. Світовий досвід підтверджує, що жодна країна, котра дотримувалася настанов Міжнародного валютного фонду, не змогла вирватися з економічної кабали. Стосовно цього показовий приклад і сусідньої Росії.

Уже перші практичні кроки щодо реалізації програми, запропонованої Президентом, викликали безпрецедентний сплеск споживчих цін, подальше погіршення й так катастрофічного стану виробництва, загострення дефіциту продовольства та палива.

На межі відчаю багато сімей робітників, колгоспників, учителів, медиків, рядових службовців, науковців, наші дорогі ветерани та пенсіонери.

Ми, народні депутати-комуністи, виступаємо за створення справді соціально орієнтованої економіки, що передбачає сильне державне регулювання, а не огульну лібералізацію, ефективний соціальний захист, а не злидарство трудящих і слабких, зменшення соціальної диференціації, а не поглиблення безодні між купкою тих, хто нестримно збагачується, й масою, яка безмежно зу божіє. Це опозиція тим силам, котрі штовхають народ до невилазних злиднів, а державу — до відсталості й колоніальної залежності, приховуючи свою антинародну політику демагогічною балаканиною про допомогу найменш соціально захищеним верствам населення.

Компартія має конкретну програму, основні положення котрої передбачають:

— припинення подальшого руйнування державного сектора економіки, насильницького знищення загальнонародної власності;

— збереження частини роздрібної торговельної мережі та підприємств побутового обслуговування в державній власності;

— якнайскоріше відновлення взаємовигідних економічних, наукових та інших зв'язків з країнами СНД;

— фінансову підтримку підприємствам, здатним виробляти конкурентоспроможну продукцію;

— встановлення державного контролю над зовнішньою торгівлею і валютним курсом, валютними доходами і видатками;

— використання іноземних позик тільки на нові технології та перспективні програми;

— упорядкування податкового законодавства;

— націоналізацію комерційних банків;

— заборону обігу іноземної валюти в країні;

— скорочення апарату управління державних інститутів влади;

— недопущення перетворення землі на товар, предмет купівлі та продажу;

— створення широкої мережі потужностей з переробляння, зберігання та кінцевої реалізації продукції;

— збереження найважливіших соціальних здобутків трудящих — гарантованих прав на працю, безплатну освіту і медичне обслуговування, забезпечену старість, доступні ціни на продовольство, житло та комунальні послуги;

— подолання кризи платежів і пожвавлення виробництва на підставі регульованої економіки через установлення паритету цін, рекооперацію виробництв, обмеження вивезення дефіцитної сировини, матеріалів і заготовок, фінансову підтримку підприємств, продукція яких має збут, опанування випуску імпортозаміннюваної та експортоспроможної продукції;

— введення надзвичайних заходів з боротьби з організованою злочинністю та корупцією;

— враховуючи напружений стан із забезпеченням населення продовольчими та промисловими товарами, перейти на їх лімітований розподіл;

— відновлення на підприємствах діяльності рад трудових колективів, народного, робітничого контролю, що покладе край пограбуванню національного майна та сваволі окремих адміністраторів, які зарвалися.

Комуністи України ще раз заявляють, що, виступаючи проти пограбування трудового люду, вони готові конструктивно співробітничати з тими політичними силами та рухами, котрі мають намір провадити реформи не на шкоду народові.

Здійснення викладеної вище програми і є шлях подолання загальнонаціональної кризи. Це реальна альтернатива антинародній політиці «лібералізації» і приватизації, політиці пограбування народу та національного приниження.

Комуністи закликають трудівників, профспілки, політичні партії та рухи об'єднатися і припинити падіння країни до прірви, катастрофічне зниження життєвого рівня. Інакше діти та онуки проклянуть нас.

Запитуєте — відповідаємо

Живемо без декретного. Але не в просторі

Прошу повідомити, чи введено в Україні декретний час, і якщо введено, то коли?

А. СУРОВ.

Донецьк.

Відповідає начальник управління єдиного часу і еталонних частот Держстандарту України М. МИРОНОВ.

Відтоді, як Україна здобула незалежність, на її території декретний час не запроваджували. Однак, згідно з рішенням Руху, інших постанови Кабінету міністрів України від 20.03.92 р. № 139, у нашій країні існує такий порядок обчислення часу: щорічно в останню неділю березня о 2-й годині ми переводимо годинникові стрілки на годину вперед і в останню неділю вересня о 3-й годині — на одну годину назад.

«Правда» вже пише те

Чому не можна передплатити «Правду»? Можливо, вона не те пише? Бо, приміром, таких московських видань, як «Труд», «Комсомолка», це не стосується — для них чомусь «зелене світло» в Україні.

В. ЖОЛОБ.

Вільногірськ Дніпропетровської області.

Заступник начальника відділу передплати «Укрпошта» Т. СМИРНОВА повідомила, що газета «Правда» не забажала укласти на наступний рік договір з Українським об'єднанням поштового зв'язку. «Правдинці» вважають, що їм невигідно у нас друкуватися. Щодо «Труда» і «Комсомолки», то їх справді можна передплатити.

P.S. Коли інформацію було підготовлено до друку, стало відомо, що «Правда» переглянула свої позиції і все-таки уклала договір на передплату-95.

Диплом сертифікатові не товариш

Де в Україні можна одержати сертифікат перекладача з російської та української мов?

В. НЕМЕРЦАЛОВ.

Кривий Ріг Дніпропетровської області.

Заступник начальника управління міжнародного співробітництва Міносвіти України Л. ЗОТОВА повідомила, що їхнє міністерство таких сертифікатів не видає, оскільки немає такої потреби. У нашій країні чимало вузів, де готують спеціалістів як з української, так і з російської мов. Після закінчення освітніх закладів видається документ державного зразка, який засвідчує кваліфікацію та фаховий рівень людини.

Мамо, я женюсь!

Замолоду не одружувався, бо думав, що з цим поспішати не варто. Тепер до ЗАГСу не тягне. Самому їсти нічого, не те що жінку та дітей годувати. Але разом з тим усе-таки цікаво знати, чи є в нас сміливці, котрі беруть шлюб, і яка при цьому статистика розлучень?

С. РОГОЗА.

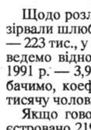
Чернігів.

За повідомленням Мінстату України, в останні чотири роки в нашій країні побралися: у 1990 р. — 483 тисячі чоловік, у 1991 р. — 493 тис., у 1992 р. — 394 тис., у 1993 р. — 428 тисяч наших співвітчизників.

Щодо розлучень, то, як свідчить статистика, у 1990 році розірвали шлюб 193 тисячі чоловік, у 1991 р. — 201 тис., у 1992 р. — 223 тис., у 1993 р. — 219 тисяч громадян. Для порівняння наведемо відносний показник розлучень: 1990 р. — 3,7 тисячі, 1991 р. — 3,9 тис., 1992 р. — 4,3 тис. і 1993 р. — 4,2 тисячі. Як бачимо, коефіцієнт розлучень (себто кількість розлучень на тисячу чоловік населення) в останні два роки збільшився.

Якщо говорити про тривалість шлюбів, то в 1993 р. зареєстровано 219 тисяч розлучених. З них шлюбів, які проіснували до року, — 10,9 тис. (або 5 відсотків від усіх розлучених); від року до чотирьох — 71,8 тис. (32,8 відсотка); від п'яти до дев'яти років — 57,0 тис. (26); від десяти до чотирнадцяти років — 33,8 тис. (15,5); від п'ятнадцяти до 19 років — 21,7 тис. (9,9); від двадцяти і більше — 23,8 тисячі громадян, або 10,8 відсотка.

Виходячи з наведених даних, можна констатувати, що найнестабільніші шлюби ті, що проіснували до п'яти років. У загальній кількості розлучень вони становлять аж 40 відсотків.

За такого життя навіть крига тоне

Напровесні я ловив рибу на мілині в ставку і посковзнувся на шматкові криги, яка лежала на дні. Крига була вся у дірках, наповнених водою.

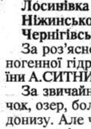
Розповів я про цю дивину сусідам. Та вони мені не повірили. Мовляв, крига не може тонути. Але ж я посковзнувся на ній.

В. СКОК.

Лосинівка Ніжинського району Чернігівської області.

За роз'ясненнями ми звернулися до завідувача відділу техногенної гідрогеології Інституту геологічних наук НАН України А.СИТНИКОВА.

За звичайних умов крига, як правило, вкриває поверхні річок, озер, боліт і намерзає не знизу догори, а навпаки — згори донизу. Але чи може лежати крига на дні водойми? Може, якщо, приміром, до неї під час замерзання начіплялося листя, рослини тощо. Трапляється, у кригу вкраплюються і шматочки землі, пилу. Навесні від теплого повітря всі ці домішки можуть утворювати в структурі криги дірки. Набравшись водою, така крига може піти на дно водойми.

ГАЗуйте на здоров'я!

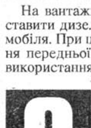
Чому забороняють встановлювати дизельний двигун на автомобіль ГАЗ-66?

А.МОЛЬКО.

Лубни Полтавської області.

Відповідає нашому читачеві начальник відділу Головного управління ДАІ МВС України П.ГЕРАСИМЕНКО.

На вантажні автомобілі ГАЗ, а серед них і ГАЗ-66, можна ставити дизельні двигуни, але за умови переобладнання автомобіля. При цьому мають бути дотримані такі умови: підсилення передньої підвіски; дообладнання гальмівної системи (з використанням джерела якості вакууму магістралі забирання повітря компресором зі встановленням вакуумного ресивера); встановлення насоса і дообладнання трубопроводів гідропідсилювача керма.

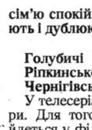
Сварка через... «Дику Розу»

Через телесеріал «Дика Роза» ми з сином полаялись. Якщо бажаєте внести в нашу сім'ю спокій, то поясніть, як зрозуміти фразу: «Ролі виконують і дублюють»?

І.МАКСИМОВИЧ.

Голубичі Ріпкинського району Чернігівської області.

У телесеріалі «Дика Роза» ролі виконують мексиканські актори. Для того, щоб російський глядач міг зрозуміти, про що йдеться у фільмі, текст телесеріалу перекладено і озвучено російською мовою. На початку кожної серії можна бачити титри з прізвищами мексиканських акторів (виконавці тієї чи тієї ролі), а також почути прізвища російських артистів, котрі озвучують, себто, дублюють ролі. Приміром, героїню стрічки Розу зіграла Вероніка Кастро, а дублює її російська артистка Наталія Варлей.

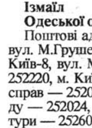
Знати, куди писати

Певен, що більшість громадян нашої країни хотіла б письмово звернутися до найвищих органів влади, але, не знаючи адреси, змушена писати до редакцій газет. Якщо ваша ласка, то повідомте координати цих установ.

В.ПАВЛЕНКО.

Ізмаїл Одеської області.

Поштові адреси: Верховної Ради України — 252008, м. Київ-8, вул. М.Грушевського, 5; Кабінету міністрів України — 252008, м. Київ-8, вул. М.Грушевського, 12/2; Адміністрації Президента — 252220, м. Київ-220, вул. Банківська, 11; Міністерства внутрішніх справ — 252024, м. Київ-24, вул. Богомольця, 10; Верховного суду — 252024, м. Київ-24, вул. П.Орлика, 4; Генеральної прокуратури — 252601, м. Київ-11, вул. Різницька, 13/15; Служби безпеки — 252003, м. Київ-3, вул. Володимирська, 33; Вищого арбітражного суду — 252601, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 5.

Майте свідків. Ліпше двох

Під час війни працював на плодоовочевому заводі, але довести це не можу, бо не збереглися документи. Як і чим можна підтвердити мої слова?

В.КУЦИЙ.

Кам'янець-Подільський Хмельницької області.

Як повідомили у Міністерстві соціального захисту населення України, у війну справді згоріло, загубилося безліч документів. Але це не означає, що робочий стаж не можна підтвердити. Довести те, що ви працювали під час війни, можуть свідки (не менше двох), які, звичайно ж, мають знати заявника з колишньої спільної роботи.

Колись було радгоспне — тепер моє

Чи підлягають приватизації квартири в радгоспних будинках? Нам не дозволяють їх приватизовувати, бо вони, мовляв, службові.

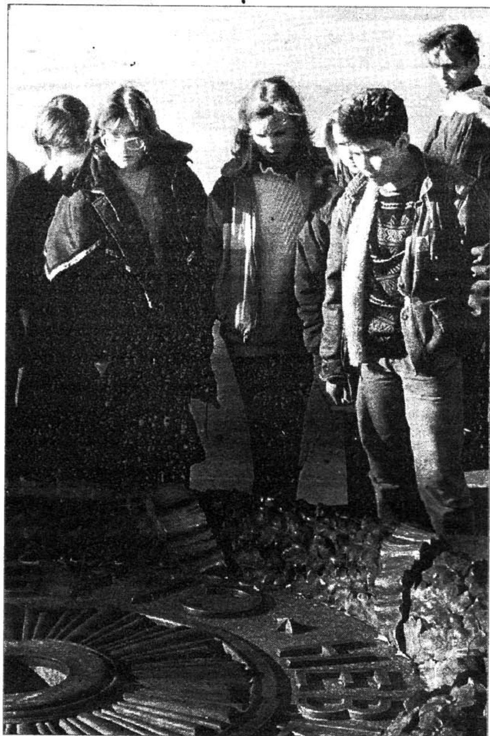
Л.ПОЛЯКОВА.

Кривий Ріг.

За повідомленням Держжитлокомунгоспу України, згідно з постановою Кабінету міністрів України від 11.07.92 р. № 391, житлові приміщення в будинках радгоспів втратили статус службових і підлягають приватизації (Закон України «Про приватизацію державного житлового фонду»).

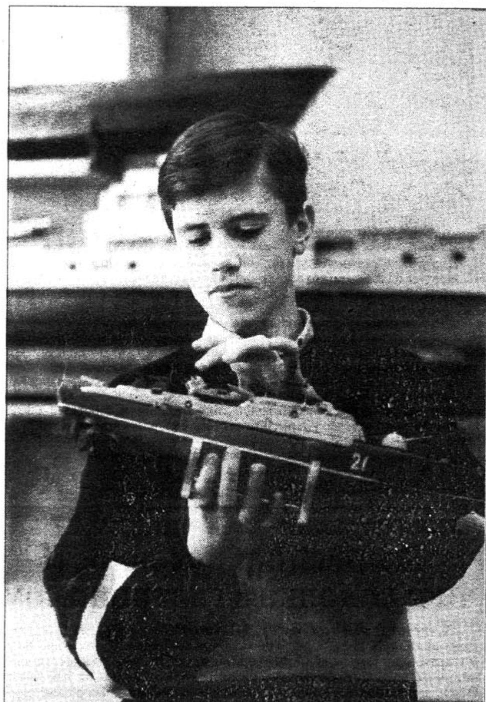
Підготувала Надія КУЗНЕЦОВА.

«ЩО МОЖЕШ ТИ, РОЗГУБЛЕНЕ ДИТЯ,

ЗРОБИТИ ДЛЯ ВСЕЛЮДСЬКОГО ПРОГРЕСУ?»

(Початок на 1-й стор.).

У себе. І хочемо вірити в своїх дітей, внуків, правнуків. Щоб сказати їм оце сакраментальне: «Може, хоч ви поживете...»

А що ми, котрі віримо в себе, робимо для того?

Приклади? Будь ласка:

Учителі звертаються до Президента України.

Влада без упину перетягує канати.

Мистецтво намагаються кинути на ринкову площу.

Звикаємо просити в сильних світу цього.

Бідних і злидарів косить епідемія.

І, як у дзеркалі, всі наші біди відбиваються в дітях, нашому майбутньому. Наших надіях.

Вони збентежені й приголомшені. Одні — чому не горить Вічний вогонь навіть у ці знаменні для Києва листопадові дні, інші — тим, як добути «свіжу копійку», як перебороти себе...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Віталій ЖЕЖЕРА, «Голос України»

ЗІРКА, ЗАГАДКА ДЛЯ АСТРОЛОГІВ

Після відомих подій у столичній російській драмі (див. «ГУ» від 15 жовтня ц. р. — «Епоха нових віників») з театру пішла його зірка, актриса, без чийого імені російська драма вже не зовсім російська драма. Пішла Ада Миколаївна Роговцева.

Куди ж пішла Ада Миколаївна? До Театру-студії-на-Подолі, що ним керує Віталій Малахов (у виставі молодого Малахова «Матінка Кураж» актриса колись зіграла головну роль і, як видно, зберегла добру згадку про це).

Але наскільки серйозний, а головне — чи надовго — цей перехід? Адже театр Малахова роками тримається не стільки на «зірках», скільки на міцному ансамблеві й підкресленій рівності усіх перед усіма. За великим рахунком, Роговцевій тут рано чи пізно стане тісно.

Поки що лишається тільки гадати, де зійде її чарівна зоря.

На фото Михайла САЧКА: Ада Роговцева «робить ручкою» театрові імені Лесі Українки.

Миколай НИДВОРАЙ

Вознесіння духовності над солодким гастрономом

19 листопада на теренах Радянського Союзу звикли відзначати як День артилерії. Нині ж не буде особливою банальністю, коли скажемо: артилерія замовкла — заговорили музи. Бо саме 19 листопада нинішнього року відкриє перший сезон театр «Бенефіс» на Хрещатику. Отже, на нашому «бродвеї» відкриваються не лише комерційні ларки.

Власне, «Бенефіс» не є театром у звичному розумінні слова, швидше це культурно-мистецький центр з досить широкою програмою дій. Тут, на Хрещатику, 46 (над «солодким гастрономом») розміщується тільки дирекція та затишний камерний зал, а своєї театральної трупи нема, вистави ставитимуть різні варяги, головне, аби ідея того варяга була оригінальною. Лиш у такому разі йому нададуть фінансове сприяння і сценічний майданчик.

Чим же, в такому разі, відрізнятиметься цей театр від славного салону «Сузір'я», що на Ярославовім Валу? А хоча б тим, що, окрім спектаклів, тут будуть виставки, концерти і — бенефіси знаменитих артистів, режисерів, художників, співаків.

На те й «Бенефіс»! І місце — Хрещатик — для бенефісів навряд чи знайдеш у Києві достойніше.

Планується, що бенефіси конкретних митців ставитимуться не як звичні й казенні «ювілейні» вечори — кожен з них буде неповторним спектаклем про ту чи іншу знаменитість за участю інших знаменитостей.

Відкриється театр своєрідними мистецькими вечорницями. А найближча з очікуваних прем'єр — камерна опера М. Верикіського «Втікачі», написана за відомою повістю М. Коцюбинського «Дорогою ціною». Це буде перше сценічне втілення опери.

... Отже — 19 листопада.

Київ.

ТАКИЙ «ДАХ», ЩО ПРОСТО АХ!

Наступної суботи у колишньому приміщенні Малої сцени київського ТЮГу (в районі метро «Либідська») відкриється культурно-мистецький центр «Дах», що розроблятиме одразу кілька грандіозних проектів, в тім числі — міжнародних.

Особлива увага тут приділятиметься театральному вихованню дітей.

Ініціатор і фундатор «Даху» — столичний бізнесмен і меценат, сам великий любитель мистецтва сцени Влад Троїцький.

Наш кор.

Христофор ГРУША, незалежний оглядач

Обсервація крізь пергаментні вуха

Богдан Ступка на цілих два місяці поїхав до США. Нібито — на гастролі, показувати там «Записки божевільного». Але цим можна обманути хіба що американців. Насправді річ у тім, що Ступка оце недавно на рідній сцені зіграв персонажа на ім'я «Він» у п'єсі Іонеско «Маячня удвох». Той «Він» під кінець спектаклю доживає років до двохсот — люди стільки не живуть, але на те ж Ступка й майстер! І ось отой 200-літній старець (на академічній сцені, Боже ж мій) недвозначно натякає на деякі залишки мужеської гідності й навіть киває пальцем на ту частину своїх штанів, де у нього вищевказані мужеські ознаки перебувають в очевидному творчому неспокої.

Позаздримо ж по-доброму персонажеві Богдана Ступки — і поспівчуваємо самому Богдану, бо тепер на нього накинуться ревнителі нашої української цнотливості й кричатимуть: не може того буть, а якщо й може, то не повинно, бо нас, українців, лелеки носять по широкополих капустяних ланах.

До речі, один з відомих ревнителів нашої цноти, видатний хуторянин і просвітянин пан Пчоловод сидів на цьому спектаклі разом зі мною, але адміністрація театру чомусь посадила його вигідно, рядів за два ближче до сцени, тож я змушений був обсервувати виставу крізь прозорі пергаментні вуха пана Пчоловода. О, франківці, невже ви гадаєте, що пан Пчоловод порозумнішає чи подобрішає, сидячи ближче до вашої сцени?

Отож, Ступка вірно зробив, що дременув нині до Штатів — поки все тут вляжеться (під словом «вляжеться» маю на увазі критичні емоції, а не щось інше).

На цьому можна було б і закінчити рецензію, але скажемо ще кілька слів — бо п'єс Іонеско франківці протягом своєї 75-літньої історії ще ні разу не ставили. Остання виглядає дивним: нормальна собі п'єса, чимось нагадує славетну «Загибель ескадри», тут, як і там, персонажі вельми піклуються про вибір вірного шляху, та так ні до чого й не додумуються, бо все марнота марнот і вітер у полі, як казав Еклезіаст. На цю виставу варто ходити з дітьми переломного віку: вони одразу перестануть мучитися наївними запитаннями на зразок: «Тату, а хто дужчий — Чорновіл чи Черномирдін?»

Дітям вистава сподобається ще й тому, що тут буквально через кожні п'ять хвилин гучно стріляють з кулемета. Я, як на лихо, під час вистави вельми страждав на нежить, і кулеметні черги дуже мені допомагали користуватися носовичком, і сусіди-глядачі навіть не озиралися.

І взагалі на цю виставу варто сходити — тут багато хороших артистів припадає на один квадратний аршин сцени: окрім Ступки ще Наталя Лотоцька (теж грає 200-літню, будучи при цьому не менш чарівна, аніж тепер), Людмила Смородіна, Михайло Крамар, Василь Мазур, словом — сузір'я.

Ставив виставу Василь Сєчин — росіянин, що мешкає в Німеччині. Спостерігаючи за його режисурою, думається, що пан Василь або вже зовсім опедантився-онімечився, або — надто буквально зрозумів старого Іонеско, котрий колись сказав: «Моя п'єса не зобов'язана бути оригінальною або прославляти мій талант».

Так і є — вистава не оригінальна, просто собі культурна ілюстрація Іонескових ідей. Але нічого — Ступкою, Лотоцькою чи Крамаром я ладен милуватися навіть у гіршому спектаклі, аніж цей, дай їм, Боже, здоров'я.

Київ.

КОРДОНИ ПРОРВАНО?

Здається, можна на деякий час перестати страждати з того приводу, що, мовляв, порвано старі культурні зв'язки, давніх колег розділено кордонами, а гастролерів театральних в Україні вже ніколи не буде стільки, скільки було раніш. Гляньмо лиш на листопадову театральну афішу. До одного тільки Львова на фестиваль «Золотий лев» з'їхалися актори з Росії, Бельгії, Великобританії, Італії, Литви, Польщі, Німеччини, Словаччини, Туркменистану, Угорщини.

У Києві цими днями побував Джигарханян.

Тут же (на малій сцені ТЮГу) гастролює авангардовий театр з Польщі.

У приміщенні театру імені Франка, на запрошення Театру «Дружба», гастролює Сухумський абхазький театр — показують Шекспіра, Кальдерона.

Словом, — живемо, немов у часи застою!

Наш кор.

На фото: Ярослав Федоришин, директор фестивалю «Золотий лев», фундатор львівського духовного театру «Воскресіння».

Львівський Молодіжний театр імені Курбаса — один з базових сценічних майданчиків фестивалю «Золотий лев».

Юрій Логвин: «... Й ми теж голі старці, якщо споживаємо цю поп-культуру»

Мій співрозмовник — Юрій Логвин, член Спілки письменників та член Спілки художників України. Автор історичних оповідань та повістей, романів для дітей і дорослих «Мирон Швачка і кінь Сивко», «Далеким шляхом», «Знайомий лев», «Мчали коні степом», «Таємниця одного діаманта» тощо. Як художник-графік проілюстрував чимало різноманітних видань, його ліногравюри, малюнки, акварелі були представлені на численних виставках. Нас зв'язує давня дружба й газетна співпраця. Тож дозволяю собі подати цю розмову так, як вона велася: без зайвого політесу та редакторського втручання. А те, про що мовилося, моєму співрозмовникові дуже болить, бо мистецтво — то його життя. І якщо читачеві впаде в око якась не дуже зручна деталь, гадаю, він зрозуміє, що Юрій Логвин не байдужий до того, що нині відбувається в творчому процесі України та з людьми мистецтва.

Л. Б.

— Юро, що таке творчість і відповідно мистецтво сьогодні?

— Взагалі мистецтво — річ у собі. Це власна, самодостатня реальність із своїми законами та принципами. Мистецтво повсюдно стало одним з видів розваг.

— Поясни, будь ласка.

— Прошу. Вибух післявоєнного технічного прогресу видає на-гора аудіо-та відеотехніку. Починається тотальне задоволення найбідніших і середніх прошарків населення цим досягненням передової технології. Її доступність і дешевизна, досконалість дають можливість з мистецтва робити шоу. І хоч ісламські фундаменталісти на Заході й на Сході шкирять зуби, що у цьому злі винні американці, я стверджую: ні, любі друзі! Вибухівка поп-культури закладена технічним прогресом епохи. Він був швидко опанований ділками від системи розваг.

От подивись. Від 70-х років і фільми, і театри, і виставки, і концерти перестають бути камерною річчю, отією відомою квінтесенцією: творець — глядач, слухач і т.п. Тобто перестають бути інтимними сигналами митця, спрямованими в душу людини. І якщо зараз, примістом, у поп-рок чи інших, як тепер кажуть, козирних музикантів відібрати все шумове й звукове оформлення, режисуру, то на сцені ми побачимо не голих королів, а голих жебраків! Та не радіймо... Бо якщо ми таке споживаємо, то ми теж голі старці. І посудина нашої душі як пересічної нації, країни, громади не хоче вміщувати ті проблеми, які ставило колись справжнє мистецтво перед тими, хто вмів його прочитати, зрозуміти, сприйняти.

— А моральність, зрештою інстинктивний самозахист людини від дикунського рівня поп-культури?..

— Отож я й підводжу до проблеми соціальної моралі. А то надто складна субстанція. Як ти думаєш — пережити дві найжорстокіших війни, масові терори фашистських і комуністичних режимів —у Європі, Азії, у нас? То що, радість? Прорив у високі матерії? Ось тепер і пожинаємо плоди того всього.

У світі сталася цікава річ, її чомусь не хочуть помічати: ніхто не бажає нести ніякої відповідальності, навіть у переживанні. Чим легше, беззмістовніше, бездумніше, нарешті — примітивніше мистецтво (тільки не народне, Боже спаси!), тим краще споживачеві. Ця духовна кволість, інвалідність — рабський страх перед відповідальністю — проник у ментальність... Погане слово... Нецензурщину мені нагадує.

— ???

— Так і пиши! Найповніше це виявилося в американському способі життя.

— А якраз треба було б мистецтву озватися на людський біль.

— Так отож! У мистецтві те ж саме відбувається. На Заході, наприклад, бути відповідальним за щось — це означає нести матеріальні збитки. У нас же — то нерідко виливається й у фізичне знищення людини. Ну, власне, що такого зробили бойчукісти, які всі були розстріляні? Хіба вони виступали «за» чи «проти» радянської влади? Ні! Просто вони по-своєму малювали селян, робітників і хотіли самі відповідати за свої формальні відкриття.

— По-моєму, зараз же ніхто нікому не заважає по-своєму творити?

— Хвильку! Але ж за цей час усе розірвалося! Ти думаєш, що мистецтво — це така річ, яку можна вчити так, як фізику? Фізики можна навчити людину з джунглів, якщо вона здібна до математики. Малювати, до речі, теж! Але так, щоб вона зрозуміла свої джунглі з тих же принципів і позицій, з яких це було у бойчукістів, ти його не навчиш ніколи. Для цього треба, щоб пройшло хоча б 300 років після першого козацького повстання чи американов'єтнамської війни... Може, тільки у якомусь там 2-тисячному році, якщо лишиться бодай один із джунглів, не роз'їдений англійською комп'ютерною мовою, отоді він зможе щось створити. Культура — то зовсім інше надбання.

Школа — це коли є безперервна лінія, коли з рук у руки передаються знання, духовний досвід поколінь. А в нас ціле покоління інтелігенції загинуло у «гулагах». Тож і школа втрачається катастрофічно швидко.

Ренато Гуттузо здавався мені колись епігоном Пікассо, червоним комісаром, пересічним агітатором... Але на тлі того, що ми зараз маємо, Гуттузо — геній! Яка людяність, яка любов до тих же портретованих сицилійських рудокопів, просто робітників! Художник не має права бути байдужим, фальшивим. Ні Рембрандт, ні Архипенко, ні Пікассо, ні Мур ніколи не пхали поперед себе концепцію. Вони приглядалися до життя, намагалися зрозуміти або людей, які їх оточують, або самих себе. А потім вже, під кінець життя, у них з'являлися концепції. Митець здатен самореалізуватися, коли він проник у життя, коли прагне зрозуміти людину і щось про неї чи для неї сказати. Гуманізм Коро великий не тим, що він там намалював чи не намалював дівчаток. А тим, які краєвиди він творив, як вони дивляться в душу кожного. Він же відсіював зайвину, лишаючи тільки красиве, чуттєве. Оце й зігрівало глядача. Та людину можна захищати і в такий спосіб, як це робив Матісс. Він говорив приблизно так: «Я хочу, щоб моє мистецтво заспокоювало людину. Щоб, стомлена біганиною, банками, безробіттям, прийшовши додому, вона сіла перед моєю картиною і відчула себе, як у зручному, легкому, чудесному фотелі...» А в нашому мистецтві навіть цього тепер нема. Теплоти людської забракло. Добра почали соромитися. Отож воно старіє, морально дряхліє наше мистецтво.

— Як же тобі живеться-працюється в умовах духовної розкутості, так би мовити?

— Та не можу я розкуто жити, бо не можу ніде себе заявити.

— Не криви душею. Он яку чудову серію марок зробив...

— Так, у квітні 93-го мені за них заплатили 37 тисяч 920 крб, що на той час становило 12 доларів 76 центів. А вийшли ці марки накладом 30 мільйонів! Та то добре, що мені бодай марки замовили, нехай навіть за копійки, то я хоч з моїми знаннями та з пієтетом до теми можу зробити щось хороше людям. А так... Ну, якби не друзі... Один мені черевики подарував, приятелька з Кавказу шарфа прислала. Її син плаща підкинув. А батько (Григорій Логвин, відомий дослідник українського мистецтва, йому 84 роки), одержавши торік Шевченківську премію, оддав свого ще непоганого костюма. Я його повісив у шафу — на вихід тобто залишив, так міль на ширинці поїла, гадюка така... У Спілці добилися, щоб письменникам дали гуманітарну допомогу. Мені дісталися там якісь консерви, чечевиця і плащ колишніх гедерівських стукачів-штазі — з кишенькою для пістолета. Тільки пістолета от не маю...

— Ти, одначе, непогано влаштувався. Он скільки подарунків дістав, як на Новий рік!

(Юрій весело розреготався).

— Юро, я не ідеалізую ситуацію, та все ж — твори наших художників потихеньку розходяться по світі. Тож вони є, ці твори, коли існує на них попит...

Значить, одна цим творам дорога стелиться — на Захід?

— Так, так, наша братія й кидається до тих, хто може придбати мистецтво. А це — іноземний покупець. Рівень же його естетичних вимог і смаків приблизно такий, який був колись у енкаведистів 30-х років, що ходили з маузерами за халявою, в шкірянках і полюбляли русалок, написаних на зеленому беріжку... Та й усе меншає, як я вже сказав, людей, котрі можуть по-справжньому займатися мистецтвом.

— Буде так, як і на Заході, — художник не за професією, а за сумісністю.

— Так, це у них називається художник вихідного дня. Правда, фанатиків і божевільних у цьому плані у нас усе ж більше, тож на 2—3 справжніх художників у нас таки буде перевага.

— А тепер, Юро, після цієї оптимістичної ноти, як у доброму старому романі, — твій висновок?

— Резюме? Будь ласка! Кожен вибирається своїми силами. А взагалі ж, на даному етапі людського розвитку ми, ті, котрі намагалися щось відчути, зрозуміти в цьому світі й відтворити, донести до людини, не потрібні. Десь на початку століття той самий Плеханов сказав, що Ломоносов на свій час був не тільки геній, але набагато випередив свою добу. Та Росія тоді не була в обігу культурних народів. І всі його наукові розробки, та й літературні твори, лишилися для історії. Якщо Україна буде державою, а не колбудівською декорацією, то відповідне звучання матиме й наше мистецтво. І розвиватиметься. Його захищатиме реноме самої держави. Тоді поважатимуть Україну, поважатимуть її вчених, промисловців, економістів і митців також — і там, і тут.

Розмову вела
Людмила БАРАНЕВИЧ.

Ю. Логвин. Ескізи гральних карт, зроблених поки що для себе. Можливо, колись знайдеться видавець.

Знахідки

Василь БАБУХ, «Голос України».

Конверт із спецсхрону

У фондах бібліотеки Чернівецького держуніверситету зберігаються рукописи невідомих поезій Олега Ольжича

В останньому числі «Буковинського журналу» опубліковано літературну сенсацію — мистецтвознавець з Дрогобича, критик Євген Пшеничний вишукав у колишніх спецсховищах наукової бібліотеки Чернівецького держуніверситету невідомі вірші, що належать перу Олега Ольжича, і запропонував їх читачам зі своїм невеликим коментарем. Власне, на цей скарб він натрапив не тепер, а ще коли навчався на філологічному факультеті цього ж університету.

Цікава, майже детективна історія цієї знахідки. Восени 1964 року філолога-першокурсника Женю Пшеничного (до речі, мого однокурсника) з кількома студентами деканат направив на прохання директора наукової бібліотеки ЧДУ в якості робочої сили, а точніше — для участі в передислокації книг з одного сховища в інше. Євгенові посміхнулося щастя: він був залучений до перенесення матеріалів з особистого архіву відомого українського лінгвіста, громадського діяча, професора Львівського університету Василя Сімовича, які небіжчик заповів ЧДУ. Під час роботи з однієї теки на підлогу несподівано випав конверт. Коли Женя відкрив його, то побачив, що там лежали акуратні аркушики, помережені гарним каліграфічним почерком. Як з'ясувалося, це були вірші Олега Ольжича — опального поета, за якого в ті роки можна було одержати тюремний строк або, щонайменше, розпрощатися з вузом.

Пшеничний був знайомий з творчістю Ольжича за публікаціями у старих часописах, оскільки, незважаючи на всілякі заборони, все ж примудрявся потрапляти до спецкнигосховища. І він одразу відчув непересічну вартість знахідки. Тому вирішив, діючи на свій страх і ризик, якимось чином занотувати ці тексти. Але збагнув, що то марна справа — за сховищем стежили працівники бібліотеки, особливо пильнував за ним її директор.

Тоді Євгену спало на думку: а що, як скористатися фотоапаратом? Так він і вчинив. Чимдуж помчав до гуртожитку, приніс камеру і швидко перекопіював вірші.

Однак лише тепер Євген Пшеничний повернувся до них. З допомогою працівниці бібліотеки Людмили Туркевич він розшукав отой дорогоцінний конверт з автографами Ольжича і дав їм дорогу в люди.

В архівах Сімовича зберігаються сім віршів поета («Присвята», два варіанти, «Краса, розмріяна краса...», «Зімовник», «Сотник», «Між юрбою клопітливо сірою...», «Спраглим серцем жадібно лови...»), п'ять з них були свого часу надруковані в альманасі «Дніпро» та часописі «Самостійна Думка», що виходив у Чернівцях. Два залишилися поза увагою редакторів (вміщуємо їх нижче).

У своєму коментарі Євген Пшеничний передбачає, які вірші потрапили в архів Василя Сімовича. Професор жив у Чехословаччині, підтримував зв'язки з Ольжичем. А в Чернівцях, родинному місті Сімовича, виходив часопис «Самостійна Думка», матеріали до якого власноручно редагував поет, і свої твори він адресував саме цьому улюбленому виданню.

Що б там не було, треба визнати, що ця знахідка — дуже доречна, бо поезії повернулися до читача в рік, коли Україна вперше так широко й урочисто пошановує свого славетного сина.

Олег Ольжич

* * *

О, візьми і мене, Святий Юрію,
У бої, на пригоди бучні...

Б.КРАВЦІВ.

Між юрбою клопотливо сірою,
Між качками на брудній воді,
Нагло впали лебедями з вирію
Юрієві джури молоді.

Одгортайте соняшні їм кучері,
Розганяйте тугу на чолі.
Бо покличе скоро Вождь сліпучий їх
Серед реву бурі від землі.

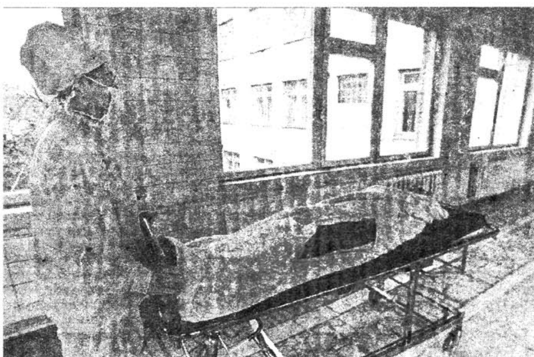
З них ні оден вас не обніматиме,
Злотодзвонних не розгубить слів
Та родитись довго янголятами
Будуть діти смертних матерів.

* * *

Спраглим серцем жадібно лови
Рокіт сурем, що зове до бою.
Ще пройдуть по вулицях Москви
Наші сотні пружною ходою.

Ще настане невблаганний день,
Коли буде, квилячи, тулиться
До козацьких кованих стремен
І зрадлива західна столиця.

Тільки души, тільки стиски рук
Злить в одному дужому хотінні —
І осліплять все живе навкруг
Перемоги вії полум'яні.

ХОЛЕРА —

«Холера — це хвороба бідних, бідністю зумовлені антисанітарні умови життя, тіснява житла, хронічне недоїдання, алкоголізм, фізичне виснаження, що доводить у багатьох місцях Росії до ясних і зловісних ознак виродження. Невігластво, забобони, нерозуміння, недовіра до заходів особистої профілактики», — ось так охарактеризував це тяжке захворювання ще наприкінці минулого століття знаменитий лікар Федоров у своїй книзі «Про холеру та засоби запобігання їй».

І спалах холери у нас нічим іншим, як вище переліченими чинниками, пояснити, очевидно, неможливо. Про це свідчать медики.

Міністр охорони здоров'я України Володимир БОБРОВ:

«Точка відліку — клятва Гіппократа»

— Володимире Олексійовичу, холера стала для вас, мабуть, першим жорстким випробуванням на посаді нового міністра охорони здоров'я. Кажуть, МОЗ не організувалося як слід на боротьбу з цією страшною хворобою...

— Ще торік в серпні МОЗ було поінформовано Всесвітньою організацію охорони здоров'я про епідеміологічну ситуацію щодо холери в різних країнах світу. Тоді ж й передбачалося, що Україну це лихо також не мине. Про це двічі СБУ попереджала МОЗ, надсилаючи на ім'я міністра інформацію-прогноз про можливість захворювань на холеру в Маріуполі, Одесі, Миколаєві.

Про це вже я як міністр інформував Президента й уряд, управління охорони здоров'я, голів Рад про введення в дію всього комплексу протихолерних заходів. Розпорядженням Президента керівникам місцевих органів влади було доручено здійснити заходи щодо наведення санітарного порядку. На жаль, воно не було виконане повністю, але, підкреслюю, не з вини медиків.

Проте заради справедливості зазначу, що протягом трьох останніх років Надзвичайна протиепідемічна комісія, очолювана тодішнім міністром охорони здоров'я, а нині головою постійної Комісії ВР з питань охорони здоров'я, материнства й дитинства Ю. Спіженком, узагалі не скликалася.

Безумовно, відіграв свою негативну роль і той факт, що з організаційному плані МОЗ проґавило проблему. Було необґрунтовано скорочено штати Головного санітарно-епідеміологічного управління. Наприклад, 1982 року це управління з 32 співробітників скоротили вдвічі. Під час наступних скорочень штатів було ліквідовано відділ особливо небезпечних інфекцій. Зараз один фахівець веде всі особливо небезпечні інфекції, включаючи холеру. Неприпустимою помилкою була ліквідація 1986 року посад головного епідеміолога Міністерства охорони здоров'я й головних епідеміологів в областях. Тепер це терміново треба виправляти з огляду на те, що за останні роки епідемічна ситуація значно погіршилась, а МОЗ цій проблемі не приділяло необхідної уваги. Не розроблена національна програма боротьби з інфекційними захворюваннями. Про що можна говорити, якщо в Україні досі немає республіканської інфекційної лікарні ані для дітей, ані для дорослих? Клініка Київського НДІ епідеміології та інфекційних захворювань розташована у непридатному приміщенні Києво-Печерської лаври, де неможливо виконувати елементарні умови протиепідемічного режиму. Що вже районні інфекційні лікарні, які містяться в приміщеннях, котрі не відповідають жодним стандартам, не кажучи про світові?

На жаль, в Україні останніми роками не знайшли розвитку наукові розробки з проблем імунопрофілактики. Немає жодного підприємства з випуску вакцин та інших лікувальних й імунобіологічних препаратів. Це ускладнює ситуацію з ряду інфекцій і потребує вирішення безлічі проблем, пов'язаних з цим. На жаль, залишається все менше фахівців, які займаються науковими розробками й випуском таких препаратів. Нам потрібно подолати цю тенденцію.

Боротьба з інфекційними захворюваннями — загальнодержавна проблема. Медичні працівники можуть і повинні вживати заходи специфічної профілактики. Але вони будуть ефективними за умов розв'язання соціальних проблем. Для розв'язання їх у комплексі потрібно приймати закон про боротьбу з інфекційними захворюваннями. Нині ми взялися до розробки концепції боротьби з інфекційними захворюваннями.

Хотів би нагадати, що захворюваність на холеру і взагалі стан здоров'я населення в цілому залежить від медиків лише відсотків на десять. Уряд та його виконавчі структури на місцях мають забезпечити населення доброякісною питною водою, створити умови, за яких буде неможливим скидання незнезаражених стічних вод у поверхневі водойми. Принципово на всіх рівнях необхідно виконати розпорядження Президента України з наведення належного санітарно-епідеміологічного порядку в державі.

Адже створення урядової комісії, на мою думку, було викликано тим, що на місцях уже, на жаль, ввійшло у практику ігнорування елементарних вимог і рекомендацій лікарів, посилання на відсутність коштів для наведення порядку. Адже не урядова комісія в разовому пожежному порядку має його наводити, а систематично — відповідні служби на місцях, незалежно від політики, зміни керівництва, роботи парламенту... Вони, на жаль, виявилися безвідповідальними і запрацювали тільки за допомогою комісії. Медики ж попереджали про лихо й зустріли його у всеозброєнні.

А стосовно подальших випробувань, то за умов медицини всього лише на 40 процентів бюджетного фінансування і критичної демографічної ситуації, на моє глибоке переконання, потрібно організувати роботу МОЗ та його підрозділів з обов'язковим підпорядкуванням останніх місцевим органам влади, аби якнайефективніше використати кошти. Відмовившись від розподільчих функцій, потрібно визначити пріоритети в організації медичної допомоги хворим. Адже найвищі рівні втрат працездатності й смертності людей спостерігаються через травми, серцево-судинні захворювання, захворювання органів дихання, злоякісні новоутворення. Саме ці класи хвороб становлять майже 90 відсотків у структурі загальної смертності. Назріла необхідність впровадження економічних важелів управління, йдеться про поетапний перехід на бюджетно-страхову медицину. Адже незаперечна істина — якісна, кваліфікована медицина не може бути дешевою.

Усі перелічені й інші проблеми потрібно розв'язувати активно зі знанням справи, використовуючи великий науковий потенціал держави, і, безумовно, командою. Формування її нині і відбувається. Ми орієнтуємося на професіоналізм і компетенцію. На таких організаторів охорони здоров'я, які змогли б обладнати її механізм, що спрацьовував би незалежно від політики.

Адже нашою точкою відліку є клятва Гіппократа.

Головний державний санітарний лікар України Віктор МАРІЄВСЬКИЙ:

«ДЕ ТОНКО, ТАМ І РВЕТЬСЯ»

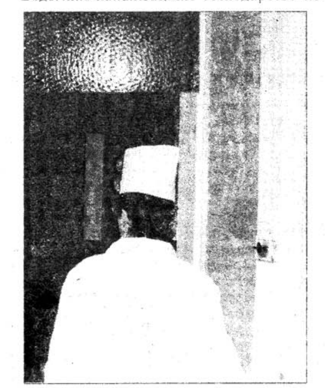
— Безумовно, остаточний висновок зробить урядова комісія з боротьби з холерою. Та як медики ми переконані: головною причиною спалаху холери в Сімферополі, Миколаєві та Херсоні стало накопичення холерних вібріонів у зовнішньому середовищі через його забруднення, зокрема через несправність каналізаційно-водогінного господарства. У Сімферополі більш ніж півтори сотні людей, у Миколаєві — 500, у Херсоні — 68 захворіли на холеру. В Миколаєві в каналізаційних стоках накопичилася велика кількість холерного вібріона. 27—29 серпня зливи затопили всі оглядові колодязі, каналізації, і через їх мережу зовсім неочищені стоки було скинуто в Південно-Бузький лиман, куди й потрапив холерний вібріон. Тюлька — це вже другий чинник. Мені теж на базарі пропонували тюльку за підхожою ціною... Такий там бізнес.

Жодна країна світу не в змозі запобігти завезенню холери. Випадки холери було зареєстровано в таких країнах, як Фінляндія, Данія, Голландія, Австрія. А от не дати пошесті поширитися — зовсім інша річ. А докопатися істини — що сприяло розповсюдженню — теж непросто. За два місяці до виникнення неблагополуччя щодо холери я своєю постановою оголосив ситуацію як загрозливу, виходячи з становища в сусідніх країнах — Росії, Албанії, Румунії. Хоча в Україні в цей час не було жодного зареєстрованого хворого чи вібріононосія холери. З об'єктів навколишнього середовища не було виділено збудника холери.

Ось уже більш як 20 років я працюю в санепідемслужбі. За всіх часів в області, тільки-но ставався спалах, звільняли з роботи санітарного лікаря. Вважалося: заходів вжито. А решта нікого не обходила. От у Хмельницькому на насосно-каналізаційній станції стоїть біля пульта людина, котра не змогла мені відповісти на елементарні запитання з його роботи. Запитую начальника «Водоканалу»: «Чому такого необізнаного тримаєте тут?» А він і відповідає: «А який розумний за 230 тисяч тут працюватиме?» А стоки течуть просто в річку... Хто винен? Кажуть, санлікар.

Ми били на сполох. Неодноразово і довгі роки ми проводимо спільні з «Водоканалом» наради, пишемо листи і приписи, сотні постанов про посилення контролю, нагляду, про притягнення до відповідальності винних, накладаємо штрафи, передаємо справи до прокуратури — все це є. Але хто ж це виконує?

Водогінно-каналізаційне господарство перебуває у такому стані, у таких боргах, що й словами не вимовити. Вони заборгували всім і вся. А де тонко, там і рветься.

З моєї особистої ініціативи після спалаху холери 1991 року в Миколаєві ми запросили до МОЗ главу адміністрації, пішли з ним разом до Кабінету міністрів, пробили постанову уряду по Миколаєву про будівництво водопровідної системи, виділення грошей для цього. 92-й рік — гроші не виділено, 93-й — гроші не виділено, 94-й — холера в Миколаєві. Чи винен головний державний лікар? Мабуть, винен...

За місяць до виникнення холери я виступав на засіданні Президії АМН, це мій третій виступ. Я просив записати до протоколу: «Шановна Президіє, буде занесено холеру в Україну, й вода стане головним джерелом поширення холери». Напередодні МОЗ надіслало Президентові листа з проханням заслухати питання про порятунок Дніпра, про якість питної води на засіданні Ради національної безпеки. Бо я як головний санітарний лікар реально оцінюю становище. Необхідно віднайти кошти на приведення до ладу водогінно-каналізаційних систем, а також для порятунку Дніпра як джерела питної води. Інакше буде лихо необоротне. Крім вакханалії з фінансуванням треба долати й вакханалію управлінську. Власність поділили так, що одна труба біля водопровідної колонки належить комунгоспові, друга — ЖЕКові, а сама колонка — «Водоканалу»... І крайнього знайти неможливо.

Усі наші листи до Кабінету міністрів пов'язані зі станом водогінно-каналізаційної системи. У кожному обласному центрі на 2—3 сторінках переписано колектори і навпроти кожного стоїть позначка — «повністю спрацювання», ім по 20—30 років. То чи може санітарний лікар попередити виникнення не лише холери, а й черевного тифу, дизентерії, гепатиту-А?

По двадцять проривів каналізації щоденно в Миколаєві та Одесі, де системи будувалися ще за царя, а карти їх загублено. Всі стоки йдуть у Дніпро. Навіть страшно називати ці жахливі цифри — сотні тисяч тонн неочищених стоків скидають у Дніпро.

Тепер щодо проведення первинних протиепідемічних заходів. Перші випадки було зареєстровано в Криму 9 вересня. О 13-й годині я розмовляв з міністром охорони здоров'я Криму. До 16-ї години бригада провідних фахівців вилетіла до Криму. 11 вересня я з додатковими спеціалістами вилетів на півострів. Оскільки в Криму була політична криза, неможливо було знайти владу. Тоді я зайшов до Сергія Цекова, він сказав, що йому ніколи і що, мовляв, іде засідання Президії ВР. Я зайшов на це засідання і там розповів, що таке холера. І пообіцяв їм, що якщо вони це питання зараз же не поставлять, в Криму переможців не буде. Вони згодилися. За дві години я був у приймальні Мешкова. Він не приймав мене годину. Потім я переконав його, що холера — це холера. 14 вересня з'явилася урядова комісія. А до того дуже здорово закрутилися і Сабуров, і особливо нинішній прем'єр Анатолій Франчук. У мене було таке враження, що він Президент. Вдалося всіх стрепенути. Приїхали і Євген Марчук, і Валерій Самоплавський. Вдалося змусити вивозити сміття з міста. За день його було ліквідовано стільки, скільки за місяць напередодні. Зібрали бомжів, загалом дали лад, організували контроль. Так діяли і в Херсоні, й у Миколаєві. Гадаю, члени урядової комісії оцінять все побачене і відчуте. Адже справа не лише в тому, щоб когось спіймати і покарати за порушення. Необхідно оцінити і проаналізувати явище.

ЦЕ ХВОРОБА БІДНИХ

Начальник головного санітарно-епідеміологічного управління Ангеліна МОЇСЕЄВА:

«МИ ЗІТКНУЛИСЯ З РАБСТВОМ І ЗЛИДНЯМИ»

— Насамперед холера вразила бомжів, алкоголіків, бродяг. Були знайдені трупи їх в Сімферополі біля вокзалу. Як за життя, так і після смерті їм приділяється увага в останню чергу. Оскільки були знайдені трупи, вони мали бути розітнуті судовою експертизою негайно, але вона була завалена розтинанням трупів людей, котрі загинули від поранень.

Багатьох бомжів забирали вже у стані алкогольного психозу та виводили з алгіду, тобто захворювання на холеру. І що зовсім для нас дико — в Сімферополі ми зіткнулися зі справжнім рабством. Власники плантацій цибулі збирали для роботи нещасних, знедолених, бомжів, алкоголіків, наркоманів. Жили вони в бараках, спали на соломі. А за роботу з ними розраховувалися горілкою та харчами. В Запоріжжі, наприклад, серед 74 «рабів» 34 не мали навіть паспортів. Коли ми намагалися провести профілактичні заходи за місцем прописки тих, хто мав паспорти, родичі не могли навіть пригадати, коли останнього разу їх бачили... Це «цибульне горе» було в Кам'янсько-Дніпровському районі Запорізької області. Один із бомжів, який улаштувався там, приїхав із Сімферополя, де ночував на вокзалах, харчувався відходами і напевне заразив своїх товаришів по цибулі.

В Маріуполі також ми виявили, що один з хазяїв найняв сім бомжів на роботу за харчі й горілку... Один з них тяжко захворів на холеру. Хазяїн, побачивши це, підкинув його до інфекційного стаціонару, де його й знайшли медики, взялися лікувати.

В Одесі щодоби органи міліції збирали по 30—40 чоловік бомжів. З тими, хто не мав документів, що посвідчують особу, легше, їх можна затримати, направити до спецприймачів. А от бомжів з документами — брудних, п'яних, завошених, нечесаних, немитих, але з пропискою — чіпати не могли. У них права людини... Хоч ми, звичайно, наполягали, посилаючись на розпорядження Президента щодо холери. Скільки таких людей на звалищах! Це друге місце після вокзалів, де вони збираються, гуртуються. Воно там живуть, харчуються, розмножуються.

Злидні повсюдно стали причиною поширення холери. Злидні в державі, бо немає коштів для утримання в порядку каналізаційних систем і систем очищення стоків, і злидні соціальні, коли джерелом життя стала тюлька, яку виловили в заражених холерою водах Південно-Бузького лиману. Там для бідних тюлька — заробіток. І захистити людей, котрі мають засобів до існування, від цієї рибки неможливо. Незважаючи на всі заборони, ловили цю рибу, продавали. Місцеве риболовецьке господарство виловлювало рибу нібито для перероблення, а насправді розраховувалося нею з робітниками. Вони її міняли. Так, у Миколаївському районі робітниця позавідомчої охорони купила відро тюльки за пляшку горілки, посолила її і в іншому районі продала вже за три пляшки горілки. Тюльку цю возили продавати до Житомирської, Черкаської областей, міняли на картоплю, виявилася вона навіть у Львівській області. Тюлька стала найходовішим крамом. Я ставлю запитання: коли б людям платили за роботу як слід, чи возили б вони цю тюльку кудись продавати? Адже в Миколаєві хворіли на холеру люди похилого віку, малозабезпечені. Вони — основні покупці тюльки, бо їх доходи не дають можливості харчуватися чимось кращим.

Соціальні умови сприяли поширенню холери. Кажуть, раніше не було небезпеки. Так ось, ми враховували досвід минулих років і умовно виділили три регіони, де може статися спалах холери. Як і в 70-му році, вона повторилася в південних областях — Одеській, Миколаївській, Херсонській та Криму. А ще ж минулого року медиків було ознайомлено з прогнозами щодо холери.

А стосовно попереджувальних заходів щодо цієї хвороби, то, маючи прогнозну інформацію, до першого випадку холери, котрий було зареєстровано 9 вересня, ми зробили все, що від нас залежить, щоб попередити населення, повідомили про необхідні заходи області, провели ретельні перевірки готовності. Ліків вистачало. Їх було на базах заброньовано на випадок епідемії.

Всю увагу було зосереджено на тому, щоб не захворіли люди. Але вогнище виникло. Не дивно, що, працюючи, наприклад, у Криму, медики потрапили в катастрофічну ситуацію. Санітарний лікар, наприклад, зібрав колектив і наставляє: «Мийте руки та фрукти». Персонал ледве не побив лікаря. Води ж немає! В Ялті воду давали тоді раз на п'ять діб... А тепер, скажімо, в Алушті живуть на привозній воді. Раніше подавали воду раз на тиждень.

Народний депутат України, член постійної Комісії з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства, голова підкомісії з питань управління охороною здоров'я та санітарного нагляду Василь КОСТИЦЬКИЙ:

«ЯКБИ МІНІСТРОМ БУВ Я...»

— На фоні економічної кризи людям може здатися, що, приміром, законопроекти, які нині готує наша комісія: «Про донорство та донорську діяльність», «Про психіатричну допомогу», — це закони п'ятого, а не першого порядку. Однак ці закони будуть спрямовані на захист прав та інтересів особи і, безумовно, на створення умов для забезпечення здоров'я людей у цих галузях медицини. Втім, взагалі перед нами стоїть важливе завдання — все ж таки прийти до запровадження страхової медицини. Бо очевидно: працювати на старих засадах через дефіцитний бюджет, який нездатний забезпечити потрібний рівень охорони здоров'я, далі неможливо. Найбільш вдалим у світі вважається канадський досвід страхової медицини. Кажуть, Президент Клінтон навіть має намір запроваджувати його у США. В Україні багато хто не поділяє думку про необхідність переходу медицини на рівень світових стандартів, посилаючись на гарантії держави щодо безплатного медичного обслуговування. Однак переконаний: той, хто має високий життєвий рівень, спроможний заплатити за своє здоров'я, зробить це. А бюджетна медицина має залишитися в майбутньому лише як одна з форм медичної допомоги для певних категорій людей. Основним джерелом коштів для лікування громадян, що працюють, мають бути підприємства, установи, організації, котрі створили б фонд страхової медицини. І взагалі підприємства мають заохочувати своїх працівників, котрі не хворіють. Нині ми вивчаємо в комісії Основи законодавства про охорону здоров'я, щоб систематизувати подальшу законодавчу роботу.

Втім, доводиться відгукуватися і на справи поточні. Скажімо, скандал із холерою. Перші хворі на холеру з'явилися в кінці серпня. Перший померлий від холери — 3 вересня. П'ять днів труп не піддавали ніякому дослідженню. І тільки 7 вересня було з'ясовано, що людина померла від холери. Із 7-го і, наскільки я пригадую, до 15 вересня засідання Надзвичайної протиепідемічної комісії не було, Міністерство охорони здоров'я не вжило необхідних заходів для роз'яснювальної роботи, для влаштування санпропускників, щоб локалізувати хворобу. І люди роз'їхалися по всій Україні. Враховуючи таку складну ситуацію, Комісія з питань охорони здоров'я зібралася і вирішила заслухати звіт міністра В.Боброва. Це було десь 16 вересня. Міністр не прийшов на засідання. Замість нього були тодішній перший заступник В.Передерій та А.Моїсеєва, начальник головного санітарно-епідеміологічного управління. Ми поставили питання досить гостро, враховуючи ситуацію. І, до речі, голова Комісії Ю.Спіженко зробив прогноз про те, що хвороба прогресуватиме, а на той час щодня додавалося три-чотири хворі. І, мабуть, це своєчасно не насторожило міністерство. Це був кінець тижня, і Юрій Прокопович сказав, що наступного тижня щодня додаватиметься приблизно по 20 хворих.

Справа не в тому, що Міністерство охорони здоров'я нічого не робило, справа в тому, що воно працювало саме. Виїхав туди, у вогнище, заступник міністра, головний державний санітарний лікар Е.Марієвський, вживав там якихось заходів. Але ж силами лише міністерства здолати холеру практично неможливо. Міністр мав іти до прем'єра, мав зустрітися з Президентом. Треба було залучити МВС, бо вулична торгівля багато давала випадків холери. Я сам бачив у Чернівецькій області, коли за 150 метрів від поста ДАІ торгують. Треба було залучити війська, митницю. Міністерство не виявило державницького підходу до цієї біди. Ми визнали роботу, що ведеться у міністерстві, незадовільною і звернулися з листом до Президента, в Кабінет міністрів і до Голови Верховної Ради. І зразу ж усі запрацювали. Ми зробили те, що мав зробити міністр. Хоча я думаю, що ми вирішували все ж таки проблему, а не воювали з міністерством. Гострота ситуації була оцінена як керівництвом Верховної Ради, так і Президентом. Бо після нашого звертання провела засідання Президія Верховної Ради, куди запросили міністра, але він, до речі, знову не прийшов, а прислав згаданих двох осіб, котрі брали участь у роботі Комісії. Він на той час працював тільки місяць. Я це розумію. Думаю, якби міністром був я... Я розказував цю ситуацію виборцям, вони переконані: міністр мав бути у вогнищі холери і мав повернутися звідти, коли ліквідував би холеру. Я б хоч порадився з людьми, котрі знають, що треба робити. Якби, може, на засідання Президії ВР прийшов міністр В.Бобров, дав кваліфіковану, обгрунтовану відповідь, питання про холеру не стало б, мабуть, предметом розгляду на засіданні Верховної Ради. Втім, я завжди виступаю проти втягування її в подібні справи, коли, приміром, хліб вчасно не завезли. Так, це важливо, але цим мають займатися відповідні структури, а не законодавчий орган. Ми повинні займатися стратегічними справами. Але в ситуації з холерою розгляд цього питання не можна вважати помилкою. Просто коротше було б обговорювати, щоб заспокоїти громадськість. Трибуну Верховної Ради слухають усі. Напередодні вже було підписано розпорядження Президента щодо боротьби з холерою. І через те Верховна Рада обмежилася досить загальною постановою. Думаю, що в справі з холерою наші керівники від медицини показали свою слабкість. Добре, що втрутилася Комісія Верховної Ради і обійшлося не такими великими жертвами. Однак Комісія змушена буде повернутися до питання про холеру ще раз, оскільки ми маємо тривожну інформацію з Генеральної прокуратури України. Я схильний до того, щоб ставити питання про притягнення до відповідальності осіб, котрі в епідемії холери виявили недбалість і халатність.

ЩЕПЛЕННЯ ВІД ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ?

БУДЬ ЛАСКА

Нині епідемічна ситуація в Україні катастрофічна: Захворюваність на дифтерію збільшилася в 15—20 разів, кашлюк — у 2 рази, кір — на 50—80 відсотків, краснуху — на 25 відсотків. Щороку виявляється майже 15 тисяч хворих з активною формою туберкульозу органів дихання, поширюється поліомієліт. Нещодавно зареєстровано вогнища сибірки, триває епідемія холери. Щоб подолати епідемічну кризу чи хоча б зменшити розповсюдження хвороб, потрібно систематично проводити імунобактеріологічну профілактику населення. Але доводиться констатувати, що виробництва імунобіологічних препаратів (ІБП) у державі практично немає. Прийнята Кабінетом міністрів 21 квітня 1993 року постанова № 288 «Про затвердження Національної програми імунопрофілактики населення на 1993—2000 роки» передбачає будівництво нових і капітальну реконструкцію наявних підприємств з виготовлення вакцин, впровадження прогресивних біотехнологій виробництва ІБП та інші заходи. Та, враховуючи економічний стан держави, навряд чи можна сподіватися на вчасне введення в дію власного виробництва ІБП. Разом з тим життя вимагає висунення негайних дій для забезпечення медичних закладів профілактичними препаратами.

Однією з організацій, яка на гуманітарних засадах подала допомогу в життєво важливих ІБП, є фірма «Пастер Мер'є». Сироватки та вакцини». Про фірму багато свідчить те, що її історія налічує більш як сторіччя, а продукція становить 43 відсотки світового ринку вакцин. А що фірма брала участь у виставці «Фармакологія-94», то наш кореспондент зустрівся із її генеральним директором МІШЕЛЕМ ДЕ ВІНЧА.

— Пане де Вінча, яка ваша позиція з питання, що викликає численні дискусії: який варіант щеплень населення є оптимальним, адже суспільство складається не лише із сильних та здорових, а й із слабких осіб, котрі погано переносять щеплення.

— Ви почали з питання, яке сьогодні є основною проблемою під час щеплення. А саме: скільки у вакцині має бути бактерій, щоб виробити імунітет проти певної хвороби та уникнути побічних реакцій. Наша фірма, співробітничаючи із Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), дійшла висновку, що принцип «чим більше, тим краще» не завжди слушний. Тому якщо, наприклад, мова йде про дифтерію, то ми діємо за такою схемою: зменшену дозу вакцини вводити тричі з інтервалом в один місяць, а далі, через рік, ще один раз. У такий спосіб унеможливлюються несприятливі післявакцинальні реакції, а пацієнт на 10 років гарантований від захворювання. Як мені відомо, в Україні під час щеплення дотримуються майже такої схеми. До того ж багаторічна практика довела, що дифтерія — це така інфекція, імунітет до якої формується не відразу, а тому одноразове введення препарату, навіть у великій дозі, недостатньо.

— Отже, щоб поліпшити епідемічну ситуацію, достатньо налагодити ефективну схему вакцинації?

— Не тільки. На жаль, лікарі України не мають достатнього вибору вакцин, а це призводить до того, що під час імунізації населення немає можливості враховувати всі протипоказання. Після щеплення було б значно менше ускладнень, якби в Україні, як у Франції, застосовували шість різних вакцин проти тієї ж дифтерії, зокрема для дітей, підлітків та навіть для жінок дітородного віку.

— На жаль, у нас громадяни ніколи не цікавилися всім спектром щеплень, що є в світі. Вважалося, що в нас є все потрібне. І коли вагітна жінка хворіла на краснуху, а потім у неї народжувалася дитина з каліцтвом, казали, що така «доля». Тоді як на Заході давно щеплюють проти краснухи. Чи є у фірми «Пастер Мер'є» вакцини, про які ми здебільшого навіть і гадки не маємо?

— Тут потрібно сказати таке: ми намагаємося пропонувати всі види вакцин, які в нас є. Пропонуємо також вакцину для профілактики краснухи.

— До речі, в Європі щеплення від краснухи обов'язкове?

— Так. Кожна особа жіночої статі, беручи шлюб, зобов'язана мати сертифікати про те, що вона вакцинована. Є в нас ще одна вакцина — від дуже тяжкого захворювання, яке призводить до майже раптової смерті дітей віком від двох до шести років. Це менінгіт. Нами розроблено також вакцину «Пневмо-23» для запобігання запаленню легенів, спричинюваного пневмококами.

— Ця вакцина для тих, у кого слабкі легені?

— Саме так: наприклад, для людей, що страждають бронхіальною астмою. У такого хворого відбуваються застійні процеси в легенях, а тому дуже висока ймовірність розвитку пневмонії. Крім моновалентних вакцин, розробляємо комбіновані препарати, які дають змогу щеплювати дитину за один раз від якомога більшої кількості захворювань. Скажімо, чотиривалентна вакцина захищає від дифтерії, правця, кашлюку та поліомієліту. Є й п'ятивалентна вакцина. Готуємо до випуску шестивалентну та дев'ятивалентну. Тобто за один раз дитину буде щеплено від шести чи дев'яти захворювань.

Матеріали підготували Сергій ЛАВРЕНЮК, Людмила КОХАНЕЦЬ, Світлана ПИСАРЕНКО.

Інформація про п'ятий випуск акцій Закарпатського акціонерного комерційного банку «Лісбанк»

А. Характеристика емітента

Закарпатський акціонерний комерційний «Лісбанк» створений на основі Закарпатського комерційного банку розвитку лісового комплексу, який був заснований 28 березня 1989 року та зареєстрований колишнім Держбанком СРСР 10 травня 1989 року, реєстраційний номер — 90. Перереєстрований у Національному банку України 4 жовтня 1991 року під номером 14.

Адреса «Лісбанку»: 294000, Закарпатська область, м. Ужгород, вул. А.Волошина, 52.

Операції «Лісбанку»:

«Лісбанк» у відповідності з діючим законодавством, міжнародною банківською практикою і на основі договорів, укладених з клієнтами, проводить в національній та іноземній валюті такі операції:

— залучення вкладів (депозитів) і надання кредитів;

— розрахунки за дорученням клієнтів і банків-кореспондентів та їх касове обслуговування;

— відкриття і ведення рахунків клієнтів та банків-кореспондентів;

— фінансування капітальних вкладень за дорученням власників або розпорядників інвестованих коштів;

—випуск, купівлю, продаж і зберігання платіжних документів та інших цінних паперів (чеків, акредитивів, векселів, сертифікатів, акцій, облігацій та інших документів), інші операції з ними;

— видача поручительств, гарантій та інших зобов'язань за третіх осіб, що передбачають їх виконання в грошовій формі;

— придбання права вимоги з поставки товарів і надання послуг, прийняття ризику виконання таких вимог та інкасацій цих вимог (факторинг і форфейтинг);

— лізинг;

— залучення і розміщення коштів і управління цінними паперами за дорученням клієнтів (трастові операції);

— надання консультаційних послуг;

— угоди на комісійній основі (брокерські операції);

— здійснення інших банківських операцій.

Загальний обсяг статутного фонду на 01.10.1994 року становив 76.282.300.000 крб. Фактично оплачено — 76.282.300.000 крб. Статутний фонд складається з внесків акціонерів— юридичних та приватних осіб.

Б. Дані про п'ятий випуск акцій Закарпатського акціонерного комерційного «Лісбанку»

Рішення про п'ятий випуск акцій Закарпатського акціонерного комерційного «Лісбанку» прийнято 02.09.94 року радою банку, протокол номер 8. Загальний обсяг п'ятого випуску акцій 73.717.700.000, що становить 737.177 простих іменних акцій по 100.000 крб. кожна.

Передплата на п'ятий випуск акцій «Лісбанку» розпочинається 10 грудня 1994 р., триватиме 6 місяців і закінчиться 10 червня 1995 р.

Фінансові ресурси, залучені «Лісбанком» за рахунок випуску акцій, будуть використані на цілі згідно з положеннями статуту, зареєстрованого у Національному банку України.

Акціонери, що придбають прості іменні акції «Лісбанку», мають право:

— брати участь в управлінні справами «Лісбанку» на зборах акціонерів та раді банку;

— отримувати частину чистого прибутку від діяльності «Лісбанку» (дивіденди);

— отримувати інформацію про діяльність «Лісбанку».

У разі перевищення суми передплати на акції, оголошеної у цій інформації, більш як на 1/3 рішення про її прийняття або відхилення приймається радою банку. Якщо перевищення фактичної передплати менше або дорівнює 1/3 оголошеної суми, рішення по її прийняттю або відхиленню приймається правлінням «Лісбанку».

Попередні випуски акцій «Лісбанку» зареєстровані у Міністерстві фінансів України і оплачені повністю у розмірі 76.282.300.000. Перший, другий, третій та четвертий випуски акцій «Лісбанку» складаються виключно з простих іменних акцій.

На 01.01.1992 року їх проіндексовано в 10-разовому розмірі.

Дивіденди за акціями виплачуються один раз на рік, за підсумками фінансового року, затвердженими зборами акціонерів, не пізніше 1 квітня наступного року, за місцем розташування головного банку за адресою: Закарпатська область, м. Ужгород, вул. А.Волошина, 52.

Передплата на акції «Лісбанку» проводиться за такими адресами:

Ужгород	вул. А.Волошина, 52
Київ	вул. Народного ополчення, 1
Львів	вул. Наукова, 7а
Сімферополь	вул. Київська, 73
Дніпропетровськ	вул. Карла Маркса, 71
Луганськ	вул. К.Лібкнехта, 71
Запоріжжя	вул. Матросова, 23
Харків	вул. Маршала Конєва, 13
Миколаїв	вул. Галини Петрової, 17
Кривий Ріг	вул. Ватутіна, 29
Івано-Франківськ	вул. Степана Бандери, 1
Коломия	вул. Січових стрільців, 12
Чернівці	вул. Головна, 119
Донецьк	вул. 50-років СРСР, 106
Херсон	вул. Острівське шосе, 36

Телефон в Ужгороді: (03122) 3-30-39.

Арбітражний суд м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 13/168 про визнання банкрутом кооператива «Ентузіаст», юридична адреса: м. Київ-121, вул. Харківське шосе, 201/203, дослідний завод «Юг», (розрахунковий рахунок 461831 в Дарницькому відділенні УСБ, МФО 322023).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу 15/142 про визнання банкрутом малого підприємства «Екор», юридична адреса: м. Київ-147, вул. Ентузіастів, 135 (розрахунковий рахунок 700151411/16230 в АБ «Інко»).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд м. Києва (252030, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу 15/140 про визнання банкрутом малого підприємства «Екос», юридична адреса: м. Київ-167, вул. Р. Окіпної, 9 (розрахунковий рахунок 500805 у Дніпровському відділенні Промінвестбанку України).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Информация о выпуске акций открытого акционерного общества «Гаранттехноплюс»

1. Полное название: акционерное общество открытого типа «Гаранттехноплюс».

2. Адрес: 324000, г.Кривой Рог, ул.Отчизны, 9.

3. Р/с 1467028 в Криворожском филиале УБ «Відродження», МФО 305642.

4. Предполагаемый размер уставного фонда АО — два миллиарда карбованцев.

5. Высшим органом управления акционерного общества является общее собрание акционеров.

6. Предмет деятельности общества: коммерческая и торгово-закупочная деятельность, производство и реализация товаров народного потребления и с/хозяйственной продукции, продуктов питания.

7. Срок подписки на акции с 25 октября 1994г. по 25 января 1995г.

8. Акции выпускаются:

— простые именные серии АИ, № 0001—2500 в количестве 2500 шт., номинальной стоимостью 200.000 крб., общей суммой 500 000 000 (пятьсот миллионов) крб., которые подлежат распространению среди учредителей;

— простые на предъявителя серии АП, № 0001—7500 в количестве 7500 шт., номинальной стоимостью 200.000 крб., общей суммой 1 500 000 000 (один миллиард пятьсот миллионов) крб., которые подлежат открытой продаже.

9. Решение о выпуске акций принято на собрании учредителей от 29 августа 1994г. протокол № 1.

10. Учредительное собрание должно быть проведено не позднее 25.02.1995г.

11. Акционеры имеют право принимать участие в управлении АО, в распределении его прибыли, получать информацию о деятельности общества, на долю имущества при ликвидации общества.

12. Выплата доходов и осуществление операций будет осуществляться по адресу: 324000, г.Кривой Рог, ул.Отчизны,9. Срок выплаты и размеры дивидендов определяются общим собранием акционеров.

13. Принимая решение о приобретении акций АО «Гаранттехноплюс», необходимо учитывать такие факторы риска:

— ухудшение общей экономической ситуации на Украине;

— увеличение ставок налогообложения;

— форс-мажорные обстоятельства (война, стихийные бедствия).

Арбітражний суд м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 13/169 про визнання банкрутом малого підприємства «Авіцена» (юридична адреса: м. Київ-166, вул. Шліхтера, 18/2, розрахунковий рахунок 003468307 в Дарницькому відділенні УСБ, МФО 322023).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд м. Києва (252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 13/170 про визнання банкрутом малого підприємства «АБС» (юридична адреса: м. Київ-160, вул. Я. Гашека, 4, кім. 14, розрахунковий рахунок 468401 в АК «Згода», МФО 322595).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Інформація про продаж пакета акцій акціонерного товариства «Молодіжна мода»

І. Дані про емітента.

Відкрите акціонерне товариство «Молодіжна мода».

Код ЗКПО — 14290220.

Адреса підприємства: 254053, м.Київ-53, вул. Артема, 15. Акціонерне товариство «Молодіжна мода» зареєстроване Шевченківською районною державною адміністрацією м. Києва 17 червня 1994 р. Свідоцтво № 5230.

Метою діяльності товариства є:

— задоволення суспільних потреб, зокрема, у сфері побутового обслуговування населення у продукції, роботах, товарах та послугах з високими споживчими властивостями і якістю при найменших витратах.

Предметом діяльності товариства є:

— надання побутових послуг населенню з індивідуального пошиття верхнього чоловічого та жіночого одягу, легкого плаття, ремонту одягу. Товариство може займатися будь-яким іншим видом виробничо-господарської, фінансової, комерційної та посередницької діяльності, в тому числі зовнішньоекономічною діяльністю.

Розмір статутного фонду 664 млн. 650 тис. крб.

«Молодіжна мода» випускає прості іменні акції номінальною вартістю 105000 крб. у кількості 6330 шт.

Середньоспискова чисельність працюючих на 1.07.94р.— 143 чол.

Фінансові результати діяльності на 1.07.94 р.:

— кредиторська заборгованість — 250887,2 тис. крб.;

— дебіторська заборгованість — 32474,1 тис. крб.;

— прибуток —

— збитки — 103761,1 тис. крб.

ІІ. Умови конкурсу:

1. Початкова ціна продажу пакета акцій у кількості 1272 шт. — 133560 тис. крб. — за готівку одним пакетом.

2. Покупець зобов'язаний:

— забезпечити матеріальну базу для реорганізації конструкторсько-технологічної підготовки виробництва;

— забезпечувати участь підприємства в ярмарках, виставках одягу, включаючи міжнародні;

— забезпечувати щорічний відпочинок працюючих на виробництві на пільгових умовах;

— провести капітальний ремонт будинку.

Для чого покупець повинен внести на протязі одного року кошти в розмірі 100 тис. доларів США, в т.ч. 50 тис. доларів до 1.01.95р. на технологічне обладнання для впровадження нових технологій виробництва, а також на розвиток інших видів побутових послуг та поповнення обігових коштів.

Термін прийому заяв — один місяць із дня публікації.

Заяви на участь у конкурсі приймаються за адресою: м. Київ, вул. Велика Житомирська, 19-В.

Ознайомитися з об'єктом приватизації можна за адресою: вул. Артема, 15.

Начальник відділу приватизації об'єктів соціальної сфери С.КУЛИК.

Информация о выпуске акций акционерного общества «Торгово-финансовая компания «Юг—Восток»

Акционерное общество «Торгово-финансовая компания «Юг—Восток» (далее — Компания) зарегистрировано решением Ильичевского райисполкома г. Одессы от 30 мая 1994 года № 602 в виде АО закрытого типа по адресу: 270098, г. Одесса, ул. Столбовая, 2.

Телефоны Компании: 28-38-51, 29-87-14, 28-37-09.

Учредителями Компании выступили Одесское отделение Украинского фонда социальных гарантий военнослужащих и ветеранов Вооруженных Сил, Фонд содействия в борьбе с организованной преступностью «Захист», АО инвестиционная компания «ДИКОМ», другие юридические и физические лица.

Компания создана с целью способствования развитию военно-торгового комплекса, удовлетворения потребностей военнослужащих, работников МВД и других граждан.

Основная деятельность Компании заключается в организации оптовой купли-продажи товаров, инвестировании предприятий военной торговли, строительстве объектов жилого и нежилого фондов, совершении иных видов сделок, способствующих достижению поставленных задач.

Первоначально заявленный уставной фонд в размере 76 млн. крб. выплачен полностью.

Первый выпуск акций, осуществленный для формирования уставного фонда, зарегистрирован финансовым управлением Одесского облисполкома 27.09.94 г., регистрационный № 56/1/94. Компанией выпущено 760 простых именных акций номинальной стоимостью по 100 тыс. крб. каждая. Все акции распределены между учредителями.

Руководство Компании акций в собственности не имеет.

До настоящего времени бухгалтерских балансов, расчетов финансовых результатов Компания не имела, хозяйственную деятельность не осуществляла.

Президент Компании — Щербань Галина Дмитриевна имеет высшее экономическое образование и стаж работы по специальности 12 лет.

Главный бухгалтер — Панченко Светлана Алексеевна, с высшим экономическим образованием и стажем работы 9 лет, в т.ч. в должности главного бухгалтера 5 лет.

Общим собранием учредителей (протокол № 4 от 28.09.94 г.) принято решение о реорганизации Компании в АО открытого типа, увеличении уставного фонда до 6 миллиардов крб. и выпуске акций на указанную сумму.

Компания выпускает 60000 простых именных акций номинальной стоимостью 100 тыс. крб. каждая, серией ТФ с № 00001 по № 60000.

Форма выпуска акций—безналичная.

Акционеру на всю сумму приобретенных акций выдается сертификат, удостоверяющий владение акциями. На внесенные ранее паи учредителям Компании выдаются соответствующие сертификаты.

Открытая подписка на акции начинается через 10 дней после опубликования информации и продолжается до 15 декабря 1994 года по месту нахождения Компании.

Приобретателями акций могут быть как физические, так и юридические лица.

Первоочередное право приобретения акций предоставляется учредителям Компании, преимущественным правом пользуются военнослужащие, рабочие и служащие МО, работники МВД, члены их семей, инвалиды и ветераны Вооруженных Сил.

Акции предлагаются на реализацию по их номинальной стоимости — 100 тыс. крб. за 1 штуку.

Лица, желающие приобрести акции, должны внести на счет Компании (р/с 3467749 в Одесской облдирекции Укрсоцбанка, МФО 328016) их полную стоимость. При оплате акций Компанией выдается свидетельство, обмениваемое после выпуска акций на сертификат.

При превышении размера подписки или недоподписке вопрос о ее принятии решается общим собранием акционеров.

Место, сроки и порядок выплаты дивидендов по акциям определяются общим собранием акционеров Компании.

Факторы риска в деятельности Компании:

— изменение общей экономической ситуации в Украине;

— иные форс-мажорные обстоятельства.

Вниманию служб КИПиА сахарных, кондитерских, маслосырзаводов, химических, нефтехимических, металлургических и других предприятий!

НПП «Микротерм» поставляет:

— нормирующие преобразователи сигналов термопар и термосопротивлений любых градуировок и шкал П282, П288, П293;

— цифровые индикаторы температуры — одноканальные и 12-ти канальные ИТ, ИТ-12, ИТ-12С;

— двухпозиционные регуляторы температуры ИТ-С.

349940, Луганская обл., г.Северодонецк-3, ул. Химиков, 4. НПП «Микротерм»; т-п 118626 НОРД, телефон/факс 8-(06452)-2-82-25.

Все гениальное — просто!

ТЕХНОЛОГ UKRAINE

Газосварка без карбида!

У Вас проблемы с **карбидом, кислородом, ацетиленом?**

Не беда, обращайтесь к нам. Мы производим промышленные электролизно-водные газосварочные установки

ТЕРЕ-1.5Т

Толщина свариваемого металла 0.5 ... 5мм,
Выход газовой смеси 1500 л/час,
Максимальная потребляемая мощность 4.5 КВт
Обеспечиваем гарантийное и послегарантийное обслуживание

Звоните: (0572) 23-0127, 32-1903, 20-5396
Пишите: 310115 Харьков-115, а/я 3151
Приходите: г. Харьков, ул. Котлова, 29

Только установки фирмы "Технолог" заменяют ацетиленовый сварочный пост!

Організація у Кривому Розі реалізує за заводськими цінами

обприскувачі ОП-2000, змішувачі ЗР-3,2, косарки КН-2,1, мастильні матеріали, бензозаправник ППЦ-28 з тягачем КрАЗ 64-44, автошини, акумулятори, підшипники різних модифікацій та інші сільгоспмашини й запчастини до них.

Звертатися по телефонах : (0564) 51-73-25, 51-86-04, 51-85-51. Факс (0564) 65-48-21.

Реалізуємо або обмінюємо на продукти харчування

ПІДШИПНИКИ роликові й шарикові та ЗАПЧАСТИНИ для автотехніки ГАЗ, МАЗ, КамАЗ, ЗІЛ, УРАЛ, ВАЗ, УАЗ, МТЗ та ін., купуємо тушонку.

Телефони в Луцьку: (03322) 4-33-84, 4-42-57, 3-10-46.

СОЛЬ

пищевая каменная поваренная ГОСТ 13830-84 производственного объединения «Артемсоль», высшего качества, по самым низким ценам.

Экологически чистая

без упаковки
в мешках 50 кг
в пачках по 1 кг
в брикетах.

Украина, 343414, Донецкая обл.
г.Соледар, ул.Чкалова, 1-А, ПО «Артемсоль»
Тел. (06274) 4-25-70, 4-25-71, 4-40-71, 4-31-28
Факс (06274) 4-25-11, 4-25-15.

Арбітражний суд Черкаської області (м.Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушив справу № 887/3 про банкрутство малого підприємства «Блік».

Адреса боржника: м.Сміла Черкаської області, вул. Блюхера, 4, кв.1, р/рахунок 000468881 в Смілянському відділенні АК АПБ «Україна».

Предприятие «Эпос» предлагает

насосы и запасные части Бобруйского машиностроительного завода со склада в г.Белая Церковь за карбованцы. Принимаем заявки на поставку любых насосов.

Звоните нам в Белую Церковь.

Телефоны: (04463) 5-72-72, 5-11-77. Факс: (04463) 5-16-05. Из Киева звоните по коду — 263.

Частное предприятие фирма «Дори» юр. адрес: г. Симферополь, ул. Харьковская, 76, р/с 2468935 в ж/о АК АПБ Украина в г. Симферополь МФО 324281, сообщает, что в Арбитражном суде Крыма по адресу: г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18, возбуждено дело № 1252-2 о признании ее банкротом.

Арбітражний суд м. Києва (252030, м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу 15/141 про визнання банкрутом кооперативу «Ореол», юридична адреса: 252160, Передмістна слобідка, об'єднання ПКіО Дарницького району (розрахунковий рахунок 000461792 у Дарницькому відділенні УСБ м. Києва).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

ПИТАННЯ ПРО НАСТАВНИКА ВІДКЛАДАЄТЬСЯ

Коли завершився київський матч місцевого «Динамо» з сімферопольською «Таврією», гравці й тренери гостей досить темпераментно висловлювали претензії арбітрові Ігореві Горожанкіну з Кіровограда.

— **Чому таке збудження?** — запитав начальника команди з Сімферополя Романа Аронова. І той відповів:

— Команди переграли п'ять хвилин. Це, враховуючи навіть той час, що суддя додав за зупинки в грі. Ми їх фіксували на секундомірі. Звичайно, обурені і цим фактом, і рядом інших. Зокрема, згадайте епізод, коли нам забили перший гол. Арбітр зустрічі, коли перша спроба киян виявилася невдалою, тут же призначив повторний удар. Потім випадок з видаленням з поля Гайдаша. Як на мене, справедливо було б видалити обох — і нашого гравця, і киянина Шарана. Адже спровокував ситуацію Шаран.

— **Гаразд, то чому не подали протест?**

— Знаєте, «Таврія» не така вже й багата, щоб кидати гроші в прірву. Он «Шахтар» і київське «Динамо» вирішили довести власну правоту і що з цього вийшло? Заплатили ці клуби штрафи. Перший — сімсот мільйонів, а другий — триста мільйонів карбованців.

— **Але ж після матчу із «Зорею-МАЛС» ви все ж протест подали...**

— Було таке. Повірили публікаціям, зважте — не в російському «Спорт-експресс», а в наших рідних газетах, зокрема «Українському футболі». Там було написано, що дві жовті картки має луганець Нікітін. Але насправді виявилося, що два попередження має його товариш по команді Мікітін. Логічно й цивілізовано було б, якби ФФУ надавала клубам інформацію про наявність попереджень у гравців. Так роблять, до речі, в усьому цивілізованому футбольному світі. Тоді у нас не виникатимуть такі кумедні ситуації. Змушені були той протест відкликати...

— **Скажіть, будь ласка, чому останнім часом не грає Фурсов?**

— У Володі сталося велике горе — померла мати. Він тренується, але психологічно йому ще важко включитися в роботу на повну потужність. Звичайно, Фурсов дуже потрібний команді. Втім, особливих проблем з нападаючими, на щастя, у нас нема. Є Гайдаш, Антюхін, он Махонін виходив на заміну і грав досить активно.

— **Багатьох уболівальників цікавлять долі найкращого в першому незалежному для України сезоні футболіста Сергія Шевченка, а ще — недавнього головного тренера вашого колективу Анатолія Заяєва?**

— Анатолієві Миколайовичу Заяєву днями виповнилося 67 років. Команда його щиро привітала з днем народження. Інформація, що Заяєв нібито почав працювати другим тренером у Віктора Прокопенка у волгоградському «Роторі», — просто брехня. Сергій Шевченко грає за один з колективів фізкультури Криму, за сприяння ФФУ готується стати арбітром.

— **Що ж вирішили із старшим тренером? Адже, наскільки мені відомо, після трагічної загибелі Павла Костіна ця посада в «Таврії» вакантна...**

— На загальних зборах команди вирішили, що поки що нам старший тренер ... не потрібний. Адже нова людина одразу почне вносити корективи до тренувального процесу. І невідомо, чи підуть оті зміни на користь колективові. А «Таврія», слава Богові, в чемпіонаті рухається рівно і на хорошій швидкості. Обговорювалася, до речі, серед багатьох і кандидатура Анатолія Конькова. Але я вже сказав про рішення колективу. До питання зі старшим тренером обов'язково повернемося під час перерви між колами чемпіонату...

Юрій ДОЦЕНКО, «Голос України»

Матріархат донбаського футболу?

— **Питання, не позбавлене риторичності, коли брати за «причину» успіхи жіночої футбольної команди «Донецьк-Рось», котра за якихось три роки пройшла підстриженим і нестриженим газоном шлях від новачка першої ліги національного чемпіонату до володаря золотих медалей першості України, щойно обперезавши ними республіканський Кубок — «Дубль!»**

Мій співрозмовник, президент ФК «Донецьк-Рось» Микола ЯКУШЕВ, ще не охолов од драматичного фінального поєдинку донецьких дівчат із київською «Аліною»:

— Бронзовий призер чемпіонату країни дав нам гідний двобій. Лише за пенальті донеччанки вирвали перемогу. Нашій радості-щастю, як то кажуть, не було меж. Адже ми повторили успіх тих же киянок, які не так давно також зробили «дубль». А ще наша ейфорія мала підтекст: в Україні центрами жіночого футболу вважалися, цілком заслужено, Київ, Харків. І ось — ми!

— **Ейфорія минула?**

— Я ж із вами розмовляю, тільки-но прибувши із Києва, з фінальної зустрічі. Не знаю, як у кого, а у спортсменів — як у поетів. Написав чудовий рядок, який, можливо, півжиття леліяв серцем, прочитав його найближчим людям і відчуваєш спустошеність.

— **Вибачте, Михайловичу, це надовго?**

— По таких щасливих відчуттях спустошеності — клопітна щоденна робота. І, звичайно ж, — перемоги! Інакше не вийти у великому спорті.

— **Великий спорт — то міжнародна арена?**

— Так. Адже ми — професіонали. Щоправда, перші кроки робили тут навпомацки. У відбірковому турнірі чемпіонату Європи, на якому у складі команди України виступало чимало донеччанок, ми посіли третє місце. Хоча, на думку тих же фахівців, були не слабші за команду Росії, якій у принциповому поєдинку поступилися. Та це — вже в минулому. Сьогодні ми плекаємо надію на участь у Кубку європейських чемпіонів і, можливо, в Олімпійських іграх.

— **Повернімося, перепрошую, на грішну землю: а де, все ж таки, витоки донецької футбольної жіночої команди — переможця нинішнього чемпіонату України? Не з неба ж упав Кубок?**

— То — довга історія. Я свого часу довгенько тренував чоловічу команду місцевого бавовняного комбінату. Хлопці, як то кажуть, задніх не пасли не лише на міських, районних, а й на республіканських змаганнях. Та що колектив комбінату справді був жіночий, пішли назустріч прекрасній половині — під маркою «Текстильник» виступила на солідних рівні волейбольна команда, з'явилися у районі хокеїстки на траві. Але, знаєте, якось не прижилося... І ось коли в нас жіночий футбол «вийшов із підпілля» вирішили організувати свою професіональну команду. Не обійшлося без «варяжок...»

— **І без спонсорів? Адже це не проста сьогодні справа — входження, як одні висловилися, у великий спорт?**

— З перших кроків нас шляхетно щедро підтримували виробничо-комерційне об'єднання «Рось» на чолі із В'ячеславом Нестеренком, промислово-інвестиційна компанія «Алмар», президент якої Олександр Шведченко, та наш рідний бавовняний комбінат, очолюваний Геннадієм Карсавиним. Не залишився осторонь і колектив місцевого індустріально-педагогічного технікуму, де директором є Анатолій Джантимиров. Це все — наші «хрещені батьки».

— **А хто ж їхні діточки? Певне, слід назвати і тих, хто протягом спортивного року, захищаючи кольори жіночої футбольної дружини «Донецьк-Рось», в жодному матчі не звідав гіркоту поразки, вигравши не лише Кубок і чемпіонство України, а й три міжнародних турніри?**

— За принципом Лобановського не буду нікого виділяти, бо всі двадцять цього гідні. Лише підкреслю: десь ви згадали про «варяжок» — так ось, сьогодні ми працюємо на перспективу з урахуванням, так би мовити, місцевої специфіки. Відкрито два спецкласи в школі-інтернаті № 3 Петровського району Донецька, філії в інших районах міста.

— **Перепрошую. Делікатне принципове питання, котре не мені не поставити: не кожна мати віддасть свою доньку в такий вид спорту, як футбол. Тут уже, вважаю, тхне соціальним розподілом: адже є у нас вельми престижні — теніс, фігурне катання тощо.**

— Але ж усе це — спорт. Як і жіноча важка атлетика, бокс, хокей на траві... Так, резерв нашої команди — здебільшого дівчата із шахтарських селищ. І саме на них — надія, бо в таких є характер. А потім: я не хочу, щоби вони отримували бруднi гроші «на розі», краще хай голи забивають і перемагають!..

— **Коли у ваших дівчат такий уже «шахтарський» характер, чи не мають вони наміру в ранзі чемпіонів і володарів Кубка України зіграти матч — хай і шоу! — із славетним чоловічим донецьким «Шахтарем»?**

— Найязикатіші з дівчат кажуть, що не проти такого поєдинку. Але додають до цього: хай хлопці-донеччани досягнуть цього сезону бодай половини того, що досягли на футбольному майданчику ми — слабка половина. Від себе додам: нинішньому «Шахтарю» таке — під силу! Тоді й зустрінемося. А поки що будемо вболівати за нього. І тренуватися під керівництвом старшого тренера Володимира Кулаєва і тренера, колишнього гравця того ж «Шахтаря», Ігоря Дибченка.

Герман БЕНЬЯМІНОВ:

«Солідні партнери — хороші перспективи»

Український теніс останнім часом, попри всі економічні негаразди, стає дедалі авторитетнішим у світі. Багато що залежить від виступів українських зірок, і насамперед Андрія Медведєва. Але на наш імідж працює й те, як ми організовуємо і проводимо великі змагання, з якими закордонними партнерами маємо справу. Торік у Києві успішно пройшов перший жіночий міжнародний турнір з призовим фондом 10 тисяч доларів. А нинішнього — подібні змагання приймала не тільки столиця держави, а й Одеса.

— І наступний рік обіцяє чимало цікавого для прихильників нашого виду спорту, — говорить президент національної Федерації тенісу **Герман Федорович БЕНЬЯМІНОВ**. — На нашій території пройде ряд захоплюючих змагань.

Серйозно ставимося й до комерційних партнерів. З першого січня разом з українською фірмою «Трай Інтернешнл Лтд.» (президент — Сергій Коноваленко) встановили тісні партнерські зв'язки з австрійською компанією PRO KENNEX SPORTARTIKELHANDEL / AG зі штаб-квартирою в австрійському місті Санкт-Пельтен. Вона має ексклюзивне право продажу товарів фірми в Австрії та країнах Східної Європи і СНД. До речі, м'ячами PRO KENNEX грали учасники майже всіх наших найбільших національних змагань, а також юніорки в зональному турнірі Кубка Європи. Ну і, звичайно, під час «сателітів» у Києві та Одесі. Нині ж фірма «Трай» разом із АТ «Чумацький шлях» відкривають перший фірмовий магазин PRO KENNEX (у приміщенні планетарію) з роздрібною торгівлею. Це популярні в усьому світі ракетки, м'ячі, взуття, одяг. З Австрії до нас нещодавно приїздила представниця фірми, наш, так би мовити, куратор чарівна пані Яна Брандл. І про все вже домовлено. До речі, вона повідомила, що ракетками PRO KENNEX залюбки грають як любителі, так і професіонали. Зокрема, свого часу ними користувався австралієць Род Лейвер. Це єдиний у світі тенісист, який двічі вигравав Великий Шолом (в одному сезоні йому підкорялися відкриті чемпіонати Австралії, Франції, США та Уїмблдон).

Приєдналося до нашого партнерства Акціонерне товариство Український інноваційний банк (Укрінбанк) і стало головним інвестором просування PRO KENNEX на нашому ринку. І знову ж таки спільно з фірмою «Трай» воно імпортувало в Україну спорттоварів PRO KENNEX на загальну суму понад 60 тисяч доларів.

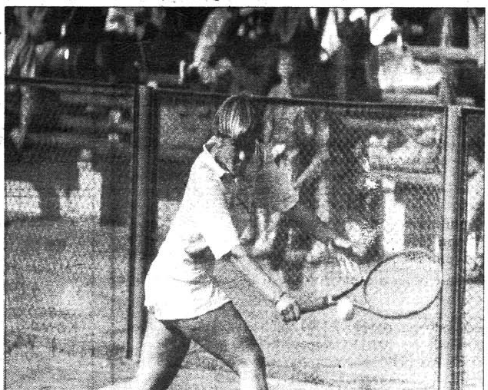
А ще банк виступив інвестором будівництва спортивного комплексу «Меридіан». Разом з ВО імені Корольова створено СП «Спорткомплекс Меридіан». Перша черга будівництва вже успішно завершена. В тому, що ігровий зал спорткомплексу за технічними параметрами відповідає міжнародним вимогам, переконалися баскетболісти клубу «Київ-Баскет» і баскетболістки «Динамо».

Ну а проект другої черги передбачає обладнання тенісного центру з двома кортами.

На завершення кілька слів про змагання, які пройдуть в Україні наступного року. **В лютому у Києві зональний турнір Кубка Європи зіграють дівчата 1981 року народження.** Звичайно, наші вболівальники побачать і гру професіоналів. Окрім уже традиційного київського жіночого «сателіту», пройдуть ще й два чоловічі змагання (місця і дати уточнюються) з призами по 25 тисяч доларів.

На знімках: Герман Беньямінов; грає Талина Бейко — переможниця київського турніру професіоналок.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Найступний номер вийде 10 листопада 1994 року.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 391035.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311212.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».